

ÉLETTÜNK

XXI., évf. 4. szám (21. Jahrg., Nr. 4)

Az európai magyar katolikusok lapja

1989 április

FRANK MIKLÓS:

„Christifideles laici”

II. JÁNOS PÁL PÁPA A VILÁGIAK HIVATÁSÁRÓL ÉS KÜLDETÉSÉRŐL AZ EGYHÁZBAN ÉS A VILÁGBAN

Húsz esztendővel a II. Vatikáni Zsinat befejezése után, 1987-ben II. János Pál pápa rendkívüli szinódusra hívta össze a világ püspöki karainak képviselőit. A megbeszélésre váró téma talán a legfontosabb volt valamennyi közül, amelyről az Egyház hivatalos vezetői a zsinat vége óta tárgyaltak. „A világiak hivatása és küldetése az Egyházban és a világban” ugyanis az Egyház létalapját érinti, hiszen az nem azonos sem a papokkal, sem a szerzetesekkel, hanem jelenti Isten egész népét, minden megkeresztelt embert. Minthogy azonban a megkeresztelt túlnyomó többsége a világi hívek táborába tartozik, ha róluk van szó, akkor magáról az Egyházzal van szó.

Az összegyűlt püspökök tisztában voltak a kérdés horderejével. A megbeszélések eredményét tükröző javaslatokban (propositiones) kifejezésre jut a 850 millió katolikust felölelő világegyház minden alapvető problémája, bennük feszül mindaz a veszély, mely a harmadik évezred küszöbén az emberiség létét és fejlődését fenyegeti. A féltő gond sugallja azokat a válaszokat, amelyeket a világegyház pásztorai, mint a kivezető

utat a zsákutcából a pápa illetve az Isten népe elé terjesztenek.

II. János Pál pápa, ezeket véve alapul, ez év januárjában közzétett egy apostoli iratot, mely a szinódusi atyák kérésére, és az általuk előterjesztett javaslatok figyelembevételével összefoglalja a világiakra a mai világban és a mai világ egy-

válasza, annak lényegéből, a Krisztussal és Krisztusban létrejövő közösségből (communio) fakad, amelyet a keresztiség alapoz meg. Ez a világiak önzóságának a gyökere, ebből erednek sajátos feladataik és erre vezethetők vissza apostoli elhivatottságuk különféle formái. Ugyancsak a „communio”, mely a II. Va-

TAVASZI SZÁNTÁS

Fotó: Járai Rudolf

házában háruló feladatokat. A pápa a maga részéről nemcsak osztja a többi főpásztor aggodalmát, hanem felhasználva elődjeinek idevonatkozó megnyilatkozásait és saját gondolatait, átfogó és a mai élet minden területére kiterjedő tanulmány keretében irányítást ad a világiak számára az emberiség és benne az Egyház nagy problémáinak megoldására.

A 200 oldalas pápai dokumentumot ösztönös és realizmus jellemzi: ha kell, rámutat a hibákra, nem hallgatja el az eltévelyedéseket, felhívja a figyelmet a veszélyekre, ugyanakkor bizalmat sugároz és elejét veszi a reménytelenségnek, amely az Egyházban a jövőt illetően felüti helyel-közzel a fejét.

Ha az ember röviden, tartalomjegyzék formájában, át akarná tekinteni az irat mondanivalóját, természetesen még megközelítően sem kaphat teljes képet az érintett kérdések és a hozzájuk fűzött gondolatok sokféleségéről.

A pápa bevezetőben kiemeli, hogy Krisztus mindenkit hív a szőlőjében való munkájára. Ez a hívás a jelen világhelyzetben fokozottan érvényes. Az Egyház

tikáni Zsinat egyháztanának lényege, képezi a világiak felelősségének és küldetésének kiindulópontját.

A pápai irat sorra veszi a világiak tevékenységének területeit, kezdve a családdal, folytatva a felebaráti szeretetet, a politika, a társadalmi és gazdasági élet, valamint a kultúra területén, hangsúlyozva, hogy a kereszténység szellemének a gyakorlati életbe való átültetése, a konkrét tanúságtétel jelenti ma az emberiség szolgálatát. A továbbiakban II. János Pál végigviszi a világiak hivatásának sokféleségét, részletezve a fiatalok, az öregek, a nők és férfiak, a szenvedők és betegek feladatait a mai világ átforgatásában. Nagy gonddal elemzi a pápa a világiak képzésének problémáját is, amennyiben az feltétele a rájuk váró feladatok végrehajtásának. — A befejező részben a pápa visszatér a püspöki szinódus jelentőségére és szándékára: a harmadik évezred küszöbén az emberiség újra-evangelizálásának feladata a világiakra is hárul.

A szinódus ügyét a pápa a Szűzanya (Folytatás a 2. oldalon)

Vasárnapi gondolatok

HÚSVÉT 3. VASÁRNAPJÁRA
(április 9)

„Feltámadás után Jézus egy alkalommal így jelent meg tanítványainak a Tiberiás tó partján” (Jn 21,1), (hogy kenyérrel és hallal vendégelje meg őket).

Jézus feltámadás utáni megjelenései — különböző alkalmakkor — Jézus bennünket kísérő szeretetéről tanúskodik: tudja, mikor gyenge a hitünk és meddig tart megerősödése. Nem (biztos, hogy) akkor erős a hitünk, amikor úgy gondoljuk, ezért kísér minket Jézus a hit szilárdulásának útján.

A kísérő szeretet nagy türelmet igényel: a lelki érést nem lehet sem siettetni, sem erőltetni. Jézusnak van türelme hozzánk. S nekünk másokhoz? Nem elégszik meg Jézus a „csendes” kísérel: közbe-közbe szeretet élményt is ad.

A megjelenés öröme — ami önmagában is felmelegíti a lelket, — megtoldja (gondoskodó) étkezés-meghívással, ami a szívet melegíti fel: „Így” jó nekünk itt lennünk. „Így” „jelenik meg” azaz „válik láthatóvá” Jézus gondoskodó, kísérő szeretete a mi életünkben is. Ha felfedezzük Őt a mindennapi események mögött.

HÚSVÉT 4. VASÁRNAPJÁRA
(április 16)

„Juhaim hallgatnak szavamra.” (Jn 10,27)

Sokak számára nehéz elképzelni, hogy a „krisztusi juh-lét” rájuk is vonatkozik. A bár rendkívül megerőltető, minden értelmet, ügyességet, erőt — sorolhatnám hosszan — igénybe vevő harc az életben megköveteli, hogy erősnek, ügyesnek... érezzük magunkat. De nem juhok vagy bárányok! Ki hallott ilyet?

Jézus egyrészt kifejezi, hogy Ő — és csak Ő — a juhok pásztora — még az „erős”, „ügyes”... juhoké is. (Van ilyen?) A földi életben számító „erősség, ügyesség...” Jézus előtt vajmi kevés! Jobb, ha megelégszünk azzal, hogy Jézus előtt juhok, bárányok lehetünk. Még ha...

Persze a pásztorszerű gondoskodást sem adja Isten „ingyen”: valamit nekünk is kell érte tennünk — hallgatnunk kell Jézus szavára. A „fizetendő ár” nem is olyan olcsó — ha tarajos, mindent elsöprő hullámokként viharznak indulataink...

HÚSVÉT 5. VASÁRNAPJÁRA
(április 23)

„Mintán az áruló Júdás eltávozott az utolsó vacsora terméből, Jézus szól apostolaihoz.” (Jn 13,31)

Isten terveit egy-egy áruló — ideig-óráig — hátráltathatja, de nem akadályozhatja tartósan. Isten tud várni (Folytatás a 2. oldalon)

SZABAD MÁRCIUS 15-e BUDAPESTEN

A most hivatalosan is munkaszünetté és pirosbetűs nemzeti ünnepé nyilvánított március 15-én Budapesten mintegy 100 ezer ember vett részt a Petőfi szobornál tartott szabadság-ünnepen, amelyet a különböző ellenzéki szervezetek rendeztek. A Petőfi szobortól a tömeg fegyelméletlenül, nemzeti zászlók alatt, „transzparenszekkel” vonult a Batthyány-örökmécshez. Itt felolvasták a független ellenzéki csoportok egységes követeléseit tartalmazó „Új 12 pontot”, lényegében a szabad, független, demokratikus Magyarország megteremtésének feltételeit. Rendkívül éles hangon követelték a szónokok az emberi- és szabadságjogok teljes érvényesítését, az országot a tönk szélére juttatott kommunista rendszer maradványainak, többek közt a gyűlölt Munkásörökségnek a felszámolását.

Megjelentek az ünnepen a lengyel Szolidaritás szakszervezet képviselői, valamint a litván, lett és észt ún. „alternatív” csoportok küldöttei. A szabadság ünnep a késő délutáni órákig tartott. Semmilyen rendbontásra nem került sor, ezúttal rendőrök sem voltak láthatók. (sz)

*

KORONÁVAL VAGY KORONA NÉLKÜL?

Egy szakértőkből álló bizottság hivatalos állami címerként a régi szentkoronás címet vagy a Kossuth-címet ajánlotta. A választást népszavazás fogja eldönteni. Rendelkezni fog az új alkotmány arról is, milyen lesz a nemzeti zászló? Ez viszont nem kétséges: piros-fehérvörös, középen a magyar címerrel. Bövebben az 5. oldalon.

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP.:

Az emigrált magyarok magyarságludata

Az emigrált magyarok magyarságludatát nem lehet statisztikailag felmérni. Mégha csak a menekülés pillanatát is tartjuk szem előtt, de főképpen ha jelenlegi helyzetüket elemezzük, pontos megállapításokat nem tudunk tenni. Ha legalább megközelítően helyes ítéletet akarunk hozni, két hibát kell kerülnünk. Egyrészt nem szabad a külföldi magyarok közt diszkrimináló megkülönböztetéseket tennünk, például azáltal, hogy Jugoszláviából vagy a Felvidékről érkezőket másodrendű magyarokként kezeljük. Sokszor épp köztük vannak olyanok, akik idegen országban élve magyar nyelvükért nagyobb áldozatot hoztak, mint azok, akiknek szerencsésük volt hazájukban maradni.

A másik hiba az alaptalau és szeretetlen általánosítás. A szabadságharc letörése után valóságos menekülési hullám indult meg nyugat felé. Ezrek és tízezrek életük kockáztatásával igyekeztek a vasfüggönyt áttörni. Ez nem

jelenti, hogy e menekültek egytől-egyig közvetlen életveszélynek lettek volna kitéve otthonmaradásuk esetén. Nagy többségük joggal tételezhetette fel, hogy a forradalom letörése után, a kegyetlen retorzió ideje következik. Hogy velük együtt aztán egyesek az általános menekülési lázban nyugatra sodródtak, nem tagadhatjuk, de őket is igazi menekülteknek kell tartanunk, mert legalább a félelmük reális volt és nem is egészen alaptalan. Jőmagam sohasem jöttem volna nyugatra, ha otthon papként és szerzetesként zavartalanul működhettem volna. De már nem bírtam a bújkálást, a titokban folytatott pasztorálást és tanítást, mellyel talán másokat is veszélyeztettem. Igazam is volt: eltávozásom után mindazokon a helyeken „kerestek”, ahol meg szoktam fordulni. A kétszázezernyi tömegben persze voltak olyanok is, akik piszkos ügyeik miatt — esetleg börtönből szabadultak, ahol nem politikai okokból

tartózkodtak — nem is maradhattak országunkban. Azon sem csodálkozhatunk, hogy ehhez az óriási tömeghez egy pár szerencselovag és kalandor is csatlakozott.

De a külföldre való vándorlás a kádárizmus idején is, — amikor a többi szocialista országok lakói csodálkozva látogatták a magyar paradicsomot, — folytatódott. Nem merném azt állítani, hogy ezekben az években egyeseknek a külföldre való szakadása nem volt indokolt és érthető, de azért az a benyomásom, hogy idővel ritkult a politikai és megnövekedett a gazdasági menekültek száma. Ezeket sem szabad elvben elítélnünk: minden embernek jogában van egy olyan országba vándorolni, ahol egyéni és családi életét biztosabb alapokra építheti fel. Köztük is bizonyosan voltak, akik nehéz szívvel hagyták el hazájukat, de voltak olyanok is, akik az „ubi bene, ibi patria” (ahol jól érzem magamat, ott van a hazám) elve alapján könnyű szívvel vándoroltak ki. Mindez mutatja, hogy a külföldre menekültek és vándorlók sorában a magyarságtudatnak rendkívül sok árnyalatát kell feltételeznünk: az otthoni objektív egyéni és kollektív veszély, annak a szubjektív kiértékelése, az otthoni politikai és gazdasági szituáció, az idegzet teherbírása, a nevelés, a hazához való érzelmi vonzódás intenzitása, — mindez a magyarságtudatnak és a hazához való hűségnek rendkívül sok árnyalatát teszi lehetővé és ezért óvakodnunk kell az igazságtalan általánosításoktól.

Tény azonban, hogy mindezek a magyarok, akik külföldre szakadtak, a magyar nyelvet tartották anyanyelvüknek, otthoni magyar szellemben — a kommunizmus nem tudta ezt kiölni belőlük — nevelkedtek és nőttek fel, otthoni magyarságtudattal jöttek nyugatra. Vegyük hozzá, hogy sokan csak ideiglenesen akartak külföldön meghúzódni, mert nem tudták elképzelni, hogy hazánk felszabadulása oly sokáig várat magára. Ezt a magyarságot ugyanaz a sajátos magyar életfelfogás, magatartás, ugyanabban a történelmi múltban való gyökerezés jellemezte, s úgy gondolom, jellemzi most is. A nyugati jóléti társadalom bizonyára károsan is befolyásolta a magyarok magyarságtudatát, de nem hiszem, hogy teljesen kiolthatta volna.

Az „Életünk” olvasói nyilván emlékeznek még Pfeiffer Miklós preláusra, akit a magyarok „Miklós bácsinak” neveztek. Ez év márciusában volt halálának 10. évfordulója. Még 80 éves korában is járta a városokat, országokat, látogatta a magyarokat, szervezte a missziókat, s egyben a külföldi hatóságokkal is fenntartotta a kapcsolatokat, hogy a menekülteknek segítségére lehessen. Nos, amikor 1957 januárjában Svájcba érkeztem, a maga sajátos tréfas módján jó tanácsokkal látott el engem. Két dolgot kell tudnod — mondotta. Először is azt, hogy a magyarok itt külföldön kevés kivétellel emigratívban — e szót Miklós bácsi maga teremtette — szenvednek. Nemcsak otthonról vándoroltak ki, hanem itt kint szeretnék folytatni a vándorlást, nem találják helyüket, mindig máshová szeretnének menni. A pesszimisták köztük úgy tartják, hogy mindenütt rossz, de a legrosszabb ott, ahol ők vannak; az optimistábbak úgy érzik, hogy mindenütt jó, kivéve ott, ahol vannak. A má-

sik dolog, amit tudnod kell: a magyar dakszlik, amikor hazánk határát elhagyták, farkaskutyává vedlettek. Csodálkozva tekintettem Miklós bácsira, nem értettem. Tudod — felelte — akik otthon bölesen meghúzták magukat, itt kint úgy tesznek, mintha a szabadságharc élharcosai lettek volna. Akik otthon a kommunista pártba kényszerültek lépni — nem ítélem el őket, talán családjukért tették — itt azzal dicsekednek, hogy kommunista ellenes magatartásuk miatt kellett külföldre jönniük. Akik otthon egyszerű polgári családból származtak — ami nagyon tisztességes dolog — egyszer csak felfedezik nemesi eredetüket és ipszilonnal írják nevüket, vagy nevük elé egy „von”-t tesznek. Nem kell bántani őket, megértéssel kell lennünk...

Bölcs ember volt ez a Miklós bácsi! Naponta imádkozom érte, bár sejtem, hogy már nincs szüksége rá. Most értünk imádkozik, hogy tartózkodjunk szeretetlen általánosításoktól és ítéletektől. Sokat tanulhatunk tőle!

„CHRISTIFIDELES LAICI”

(Folytatás az első oldalról)

oltalmába ajánlja, hiszen az, a neki szentelt év októberében, Mária hónapjában folyt le. A világiak szerepét vizsgáló pápai dokumentum címszavas áttekintése után az a veszély fenyeget, hogy az ember, mint aki jól végezte dolgát, napirendre tér fölötte. Márpedig éppen ez az, amit nem lehet jó lelkiismerettel megtenni, ha tisztában vagyunk az emberiség tragikus helyzetével. Nemcsak, sőt nem is elsősorban, megoldatlan gazdasági problémák jelentik az igazi veszélyt, hanem a lelki-szellemi katasztrófa, amely felé feltartóztatlanul halad, ha nem ébred rá idejében, hogy emberi mivolta forog kockán. Erre szeretné a pápa, a világ püspökeivel együtt és azok nevében, felhívni minden gondolkodó ember figyelmét. Persze ezt nem első ízben teszi hivatala átvétele óta: ezért járja a világot, erre utal minden beszédében, minden körlevelében. Ez a világiakhoz intézett irat is riadó és végrehajtási utasítás, mely mindenkihez szól, aki nem dugja fejét struccmódra homokba a tragikus valóság láttán. Persze nekünk magyaroknak is fontos, hogy tisztában legyünk a ránk váró feladatokkal, ha szívünkön fekszik népünk jövője: aminthogy a kereszténység tartotta meg országunkat az első ezredév folyamán, úgy csak a keresztény lelkiség és élet adhat elegendő erőt a jelenlegi válság átvészelésére. Meg kell értenünk a pápa üzenetének értelmét: vége annak a kornak, amikor a világiak — mint valami mérközést — a stadionban ülve nézhették végig, hogy lenn az arénában — az Egyházban és a világban — mi történik. Ma az emberiség történetében mindenki főszereplő: senki sem engedheti meg magának a luxust, hogy másoknak engedje át a döntést saját sorsa fölött. Egyház én is vagyok, mint ahogy emberiség is vagyok. És a kettő ma szoros összefügg.

A SZEKTÁKRÓL

A nyugatnémet „Evangelische Information” c. folyóiratba a vallási szekták ismert szakértője, Hans-Diether Reimer a szekták terjedésének okairól írt cikket. Kifejti, hogy a szekták propagandája „rámenős” módszereiken túl azért tud sikert elérni, mert az emberek reményeit és vágyait szelíti meg és normákat kínál a sok elbizonytalanodott embernek. A történelmi egyházak, beleértve a protestáns egyházakat is — szerinte — nehézkesen reagálnak, különösen a fiatal korosztályok jogos igényeire.

VASÁRNAPI GONDOLATOK

(Folytatás az első oldalról)

mind az áruló megtérésére, mind kiválására a többi közül. Mi teljes erővel sem tudjuk rendbe hozni az árulás okozta kárt. Csodálatos: Isten „tíz kézzel” rendbehozza (idővel). Csodálatos, hogy Isten vállalja ezt.

Júdásé „nagy árulás” volt. De léteznek a „kis árulás” is, a mindennapok árulása, amely (majdnem) fel sem tűnik. Forrásai lehetnek indulataink, vágyaink, természetünk, felfogásunk és még sok minden. Egy darab Júdás él mindnyájunkban. Felfedezni és sakkban tartani a mi feladatunk.

Amíg Júdás ott volt, nem kezdte meg Jézus a beszédet: az árulás bizonyos fokán nem tud szólni már hozzánk. Nem vagyunk felvevőképesek Jézus felé. A Jézusra való hallgatás viszont eleve korlátozza, vagy megsemmisíti az árulás lehetőségét bennünk. Kegyelme segít.

HÚSVÉT 6. VASÁRNAPJÁRA (április 30)

„Aki szeret engem, megtartja tanításomat” (Jn 14,23)

Jézus tényként feltételezi iránta való szeretetünket. Addig a „pontig”, ahol állíthatjuk: szeretjük Jézust, sok lépés, számos lépcsőfok vezet. Kezdve a gyermeki megismeréstől. Megismertetjük-e gyermekeinket Jézussal? S a fiataloknak — ifjaknak, felnőtteknek — vagy idősebbeknek, az öregedőknek szólnunk-e Jézusról?

Nyugaton divatos álláspont: „majd ha 14 éves lesz, eldöntheti, melyik választ választja”. Mit dönt el a gyermek, ha nem is ismeri? Keleten: tiltják (párt) érdekek. Így vonják el a szülők gyermekeiktől Jézus megismerését, későbbi szeretetük alapját. Nem zavarja őket, hogy szülői kötelességük egyik legalapvetőbb területét hanyagolják el bűnös módon. A szeretet mindig tényekben nyilvánul meg. Jézus megmutatja, milyen tényekben kell megmutatkoznia: „... megtartja tanításomat”. Magas igény, amit Jézus támaszt. Még magasabb az Ő szeretete irányunkban.

ÁLDOZÓCSÜTÖRTÖKRE

Jézus mennybemenetelének ünnepére
(május 4)

„Jézus feltámadása után utoljára jelent meg az apostoloknak — aztán fel-

emelkedett az égbe.” (Lk 26, 46 és 51)

Negyven napig tanította Jézus tanítványait a feltámadás győzelmes napja után. A negyvenes” szám befejezettségét, (emberi értelemben vett) tökéletességet jelentett a zsidó nép számszimbolikájában. Másrészt jelentette a „hosszú időt” is, amely alatt elégséges lehetőség nyílik valamit megismerni, megérteni, eldönteni. Ez az idő a Jézusról — és Istenről — alkotott képek, elméletek, elvárások végleges helyesbítésére, Isten szemszögéből való megértésére szolgált. Nekünk erre egy egész élet áll rendelkezésünkre — van, akinek ez sem elég.

Az „utolsó megjelenés” egy korszak lezárását jelenti. Vége a „tanulásnak” az apostolok, tanítványok számára. Nemsokára — a Szentlélek eljövételével — megkezdődik „az élet”: Isten és az emberek közt kötött új szövetségben. Tudatában vagyunk-e, hogy mi szövetségben vagyunk Istennel? S mi következik ebből? Jézus testi felemelkedésével mutatta be hazatérését a mennybe. Oda, ahova mi is hazatérhetünk — kétszeresen is. Lelkünkkel halálunk után, testben és lélekben az utolsó ítélet napján.

HÚSVÉT 7. VASÁRNAPJÁRA (május 7)

Jézus így imádkozott tanítványaiért: „Szent Atyám, nem csak azokért könyörgök, akiket nekem adtál. Azokért is, akik szavuk nyomán hisznek majd bennem.” (Jn 17,20)

Meghatóan mélységes Jézus szeretete „emberei” iránt: imádkozik azokért, akiket az Atya neki adott, akik az övéi, akik rá vannak bízva, akikről gondoskodik, értük imával fordul Atyájához... Van-e átfogó fogalmunk arról, mennyire szeret minket Jézus...?

„Egyenértékűek” a tanítványokkal az életkorban utánuk következő generációk, akik a „tanítványok szava nyomán hisznek” Jézusban. Értem 2000 évvel ezelőtt könyörgött Jézus tanúk előtt, s imádkozik ma is. Mi az én válaszom? Köszönet? Hála? Semmi? ...? Azok, akik „a tanítványok nyomán” hisznek Jézusban, alkotják az egyházat. Te is, én is. Hogy néz ki egyházunk? Van Jézusnak könyörögnivalója...

Fejős Ottó

Márton Áron emlékezete

ÜNNEPSÉG BUDAPESTEN

Gyulafehérvár püspökét 50 évvel ez előtt iktatták hivatalába Kolozsvárott. A nevét viselő Társaság március 11-én nagyszabású emlékest keretében ünnepelte az évfordulót. Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Jogi Karának zsúfolásig megtelt aulájában megjelent Szűrös Mátvás, az országgyűlés új elnöke, Dékány Vilmos és Várszegi Asztrik esztergomi segédpüspök, Jelenits István piarista tartományfőnök, a Szent Benedek Rend több tagja, Schweitzer József főrabbi, az Országos Rabbiképző Intézet igazgatója, továbbá más egyházi és világi intézmény számos képviselője. Ott volt Stefan Wilkanovits, a lengyel katolikus lap, a Znak főszerkesztője is. Dankó László kalocsai érsek dísztáviratban köszöntötte az emlékülést. Ugyancsak írásban juttatja el üdvözlését P. Szőke János, az európai Magyar Papi Szénatus elnöke, Fáy Gedeon, a németországi Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat világi elnöke és Schöner Alfréd, a Magyar Rabbitanács elnöke.

A Márton Áron Társaság elnöke, dr. Keresztes Sándor köszöntötte a megjelenteket, elsősorban az elnöki asztalnál helyet foglaló előadókat, Gyulay Endre szeged-csanádi püspököt és Pozsgay Imre államminisztert. Majd ismertette a Társaság célikitűzéseit. Gyulay püspök ünnepi beszédében felidézte Márton Áron küzdelmes életútját. Pozsgay államminiszter arról a magyar társadalomban zajló demokratizálódási folyamatról beszélt, amely egyre nagyobb lehetőséget kínál a hívők számára, hogy meggyőződésük alapján az egész nemzet javára munkálkodhassanak.

A beszédek után a Forrás Kör előadói részleteket idéztek Márton Áron megnyilatkozásaiból. A Miasszonyunk Iskolánövérék budapesti gimnáziumának Patrona Hungariae énekkara Szokolay Sándor erre az alkalomra írt kórusművét adta elő. A Kossuth-díjas zeneszerzőt szünni nem akaró tapssal köszöntötték az ös-

WEÖRES SÁNDOR: *

Vonj sugaradba

Vonj sugaradba Istenem!
mint madár a félszékere, szállnék hozzád,
de látod, a rét örömei közt
elpattant a szárnyam csontja.
Végy kosaradba Istenem!
mint hal a borogra, sietnék hozzád,
de látod, a gyűrrűző mélynek
rám-tekeredett ezernyi hínárja.

Lelkemet mért áztatod
maró-lúgban évek óta,
ha sose végzel a mosással?
Kondérodban a tüzes lé
minek fortyog körülöttem,
ha sobase puhulok meg?
Mit akarsz szöni belőlem,
ha mindig elmállok, mint a szecska?
Gonoszaid megtérnek, de hozzám
sose jön el a te országod.

Szívemet kétféle húzás tépi,
egyre lyukasabb, egyre zavartabb —
ládd-e, sokszor már azt se tudom,
melyik a te horgod zsinégye
s melyik a mélység inda-köteléke.
Vonj bevesebben! ön-erőmből
nem jutok én soha hozzád.

* Weöres Sándor költő, műfordító, a 20. század magyar lírájának egyik kiemelkedő alakja, 1989. január 22-én, hosszúságos betegség után, Budapesten elhunyt. 75 évet élt. Emlékének áldozva közöljük ezt a szép, himnikus költeményét.

bemutató alkalmából. Keresztes Sándor zárszavában személyes élménye alapján felidézte Márton Áron és Illyés Gyula barátságának történetét, majd köszönetet mondott a közreműködőknek, különösen Lukacsovics Márta festőművésznőnek, aki a Társaságnak ajándékozta Márton Áronról alkotott festményét. A kép mellett cserkészek álltak díszőrséget. Az ünnepély a Szózzattal ért véget. —y—y

ROMÁN TISZTELETADÁS

A Szabad Európa román adása megemlékezett Márton Áron, gyulafehérvári püspök beiktatásának 50. évfordulójáról. *Alexander Urechia, az Európa Unió müncheni csoportjának kerületi elnöke*, a román katolikus hívők által is tisztelt magyar püspököt méltatva részleteket idézett Márton Áron megnyilatkozásaiból és kiemelte életének fontosabb eseményeit. Megemlékezett szolidaritás-vállalását a román katolikusokkal, idézte még a letartóztatása és a román görögkatolikus egyház beolvasztása előtt, 1948. június 21-én kezdeményezett közös állásfoglalását, amelyben tiltakozik a görögkatolikus püspököket ért támadások ellen. A letartóztatása után kidolgozott, az egyház és állam viszonyát szabályozó egyezmény-tervezetben védelmébe vette mind a magyar, mind a román katolikus egyház érdekeit. A hatóságok ezt a fejezetet kiakarták hagyni, Márton Áron azonban ragaszkodott álláspontjához. Szilárd elhatározása nagyban növelte népszerűségét a magyarok és románok soraiban egyaránt.

Az adás a továbbiakban ismerteti Márton Áron börtön éveit, majd a kiszabadulás utáni tevékenységét. Idézi a temetésen résztvevő két görögkatolikus püspök egyikének sorait a részvétnyilvánító könyvből, amely így hangzik: „*Márton Áron nagy volt mint ember, egészen kiváló mint pap, és óriás mint püspök.*” És ezt egy román mondta egy magyar püspökről. Mind a ketten erdélyiek voltak. Ezt a lapot azonban az államvédelmi hatóságok kitépték az emlékkönyvből.

Befejezésül Urechia kifejti, hogy Márton Áron emberi magatartása rendkívüli hatást váltott ki a hívők lelkében. A püspök és a nép között kialakult szolidaritás eredményeként a lengyelországihoz hasonló „élő egyház” jött létre Erdélyben. —s—n

LEVÉL A PÁPÁHOZ

A GÖRÖGKATOLIKUSOK ÜGYÉBEN

A Párizsban megjelenő „Catacombes” című lap egyik legutóbbi száma közölte azt a levelet, amelyet a román görög-katolikus hívek, Doina Cornea és társai küldtek II. János Pál pápának. A levél szerzői arra kéri a Szentatyát: támogassa és segítse őket az 1948-ban betiltott romániai görög-katolikus egyház visszaállításáért vívott küzdelmükben. A Szentatyához írt levél háttérben az áll, hogy míg korábban a román hatóságok tiltották az erdélyi magyar római katolikus templomokban a román nyelv használatát, megakadályozandó a román görög-katolikusok részvételét a szertartásokon, újabbant az követelik, hogy a papok csak román nyelven misézzenek a római katolikus templomokban. Így próbálják bevezetni az erdélyi magyar templomokba a román nyelvű liturgiát. Ez ellen tiltakoznak a román görög katolikusok a pápához írt levelükben.

JÁKLI ISTVÁN:

„Hol vala Szent Farkas püspök?”

szent wolfgang és a magyarok

Az erdélyi havasokban, téli csikorgó hidegben a juhkarámokat támadó kiéhezt farkasok ellen bizony kellett a bot, a csákány és a fokos, a nehézsavú pásztorok mondták az imádságot is:

„Hol vala Szent Farkas püspök,
zárd el Jordán vizinél orzó tolvajt.
Inti fene jakó fogát:
kócsolja Szent Ábrahám püspök.
Oltalmazad, őrizzed Szent Jakab apostol:
békivel haza hozzad.”

A Miatyánkot és a Krédót hozzá a veszőly elmúltával mondták, vagy az aszszonynéppel mondták. Valamikor a 17. században jegyezték fel ezt a jóval régebbi óvó, őrző imádságot, ami bizonyítja, hogy a szent regensburgi püspök, Wolfgang, azaz magyarul Farkas tisztelete egyidőben nemcsak a nyugati végeken volt általános, hanem szerte az egész országban.

Az elmúlt Szent István jubileumi évben róla is szó került, hiszen Gizella királyné gyermekkori nevelője volt, s a magyar hittérítés nagyszívű támogatója. A mértékletes, aszkézisre hajló püspököt, mint a 10. század egyik legjelentősebb német egyházfejedelmét tartja számon a történetírás. Szerény ember volt, s csak a legendákban tündöklök fel alakja. Megérdemelte. A Gorze-i reform-mozgalom szellemében újjászervezte a közel 100 esztendeje aláhanyatló bajor és sváb bencés kolostorokat, ezáltal az erkölcseiben meglazult társadalmat, virágzásnak indította a tudományok művelését és az általános művelődést. IX. Leó pápa már 1052. október 7-én oltárra emelte, s ezzel az egyház akkori szokásainak megfelelően a szentek sorába iktatta.

Kultuszának központja a felső-ausztriai Abersee, később Wolfgangsee kegytemploma, onnan sugárzott szét az egész dél-német térségbe, sőt egyidőben azon túlra, s már nagyon korán Magyarországra. Az 1226-ban befejezett Pray-kódex naptárában Szent Wolfgang névünnepe már fel van tüntetve, szerepel az istentiszteleti rendben s a miseszöveg szerint Szent Wolfgangnak fontos szerepe volt a magyar egyház megszervezésében, s tegyük mi hozzá: — az államalapításban is. Egyidejűleg elterjedt nevének használata az egész országban. Persze, mint Nyíri Antal nyomán Bálint Sándor írja: „A magyar Farkas személynév még totemisztikus eredetű: viselőjét minden rossztól megoltalmazza... Szent Wolfganggal való azonosítása nyilván korán, még a középkorban bekövetkezett, hogy a névnapot keresztény illendőséggel lehessen megünnepelni”. 1259-ből adatunk is van rá. Egy birtokper kapcsán a királyné nemes jobbjai „Petur filius Farcasii et Othmarus” tanúbizonyságot tesznek a budai káptalan előtt. Nos, Otmár a mi Wolfgangunk kedvelt szentje. (Wolfgang 994. október 31-én a Duna mellett fekvő Puppung közelében egy Szent Otmár kápolnában halt meg.) A kettős névadás már a tudatos kultusz egyértelmű jele.

A 11. század közrendű törzsökös magyarjainak neve nagyrészt még színmagyar: a Farkas név is gyakori. A 14–15. században a nemesek és főurak között meg éppenhogy divatos lett. Ez nyilván szoros összefüggésben állt a dél-német területen lábrakapó Wolfgang-kultusszal,

nemkülönben a felső-ausztriai főnemes névadási gyakorlatával; közöttük a 15. század vége felé legalább a másodszülött fiút illet Wolfgangnak keresztelni. Onnan terjedt el ez a szokás, melyről Bornemisza Péter azt írja — „ha az előtti meghaltak gyermekeid, (a következőknek) immár Farkas legyen neve”. A Szent Wolfgang tisztelettel ügylátszik névmágiás szándék fonódott össze, azaz valamiképpen tovább élt benne az ősi pogányság hitvilága.

A magyarországi Szent Wolfgang-kultusz más formái is jól okadatoltak. A források többször említik a Wolfgangsee-i magyar zarándokokat. Egy 1543-ban keltezett beszámoló hangsúlyozza, hogy magyarok és vendek évenként kétszer-háromszor, és mindig nagy számban látogatják a Wolfgangsee-i kegytemplomot. Egy ilyen alkalommal keletkezhetett, 1558 körül, az úgynevezett szendrői hegedősenek; félig-koldús búcsújáró kántálhatta eme „tisztelen” sorokat:

Mert gamóját mankómnak
Ígértem Szent Farkasnak.
Meglátja, ha találok,
Bizony hozzá hagyítom.

Azokban az évtizedekben, a törökvesz idején volt elég könyörögni valója a magyar népnek. Szent Wolfgang növekvő tiszteletének jelei a Dunántúlon sorra épülő kápolnák: a Tolna-megyei Csehi faluban, Bánfalván, Sopronban — ahol egy Szent Farkasnak szentelt pálos-kolostort is alapítottak. A soproni kápolna „sűrűn látogatott búcsújáróhellyé vált, 1481-ben pápai kiváltságokat kap”. Nem messze a várostól fekszik Balf község, ma ismert gyógyfürdő, 1199-ben még Farkas a neve, a 13–14. században azonban már Wolfnak, majd Bolfnak nevezik. Korunkra Balf lett belőle; templomának kezdettől fogva Szent Wolfgang a védőszentje.

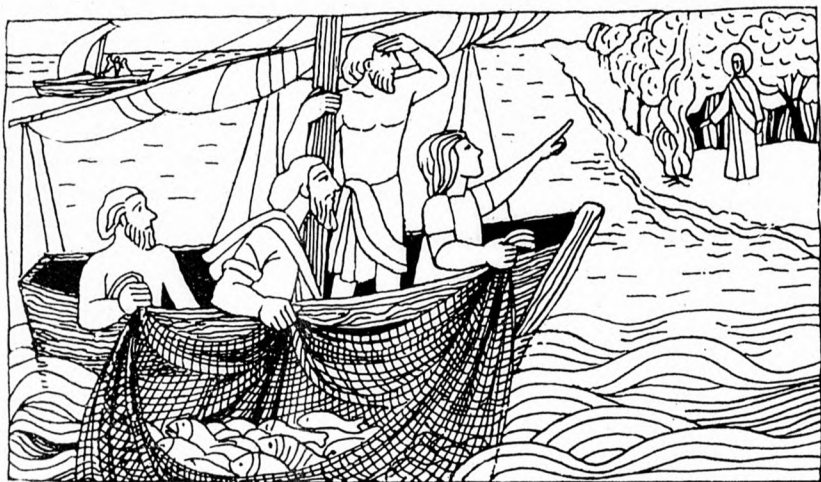
Radocsay Dénes összeállítására szerint az egész ország területén található Szent Wolfgang oltárképek, táblaképek és gótikus faszobrok. A budapesti Szépművészeti Múzeumban látható faszobor 1480-ból pedig ékes bizonyossága annak, hogy a regensburgi püspök, bár a 10. században élt, tulajdonképpen a gótika, s kisebb mértékben a barokk korszak kedvelt szentje. Mivel Szent Wolfgang — többek között — mindennemű faműveseknek védőszentje, Sopronban az ácsok, sőt a molnárok is már 1459 előtt Szent Farkas-céhbe szerveződtek, és évszázadokig kitarítottak védőszentjük mellett.

II. József császár, mint tudjuk, minden zarándoklatot betiltott, amely éjszakázással járt, de a felvilágosodás szelleme sehohsem kedvezett a jámbor hívők búcsújárásának. Az 1800-as évek elején aztán a romantika fellángolásával új jelleget „zarándoklat” célpontja lett a Wolfgangsee: turisták ezrei látogatják azóta is a tóparti nyaralóhelyet, csodálják a kegytemplom gyönyörű Pacher-szárnyasoltárát és a reneszánsz zarándokkutat, ám vajmi kevesen töltenek legalább pár percet áhítatos lélekkel a szent püspök emlékezőre. S hogy közülük a magyar? Valamiképpen pedig készülni kellene jubileumára: 1994-ben lesz ezer esztendeje, hogy útban az akkori magyar határ közelében fekvő birtoka felé, halt meg a magyarok első nagy barátja.

GYERMEKEKNEK

Kedves Testvérek!

Mire ez a levél elkerül hozzátok, már mögöttünk van a húsvét nagy öröme, Urunk dicsőséges feltámadása. Annak idején (nem mondhatom azt, hogy „amikor Jézus a földön járt”, mert feltámadása után már nem „járt” itt a földön, hanem meg-megjelent tanítványainak) a nagy esemény után a tanítványok visszatértek lakhelyeikre Galileába és újra kezdték régi foglalkozásukat, a halászatot. Nem így vagyunk mi is? Örültünk a húsvétnak, boldogan énekeltük: „Krisztus Jézus feltámadt, Alleluja!” (Emlékezzetek, hogy harsogott az ének a templomban!) — aztán befejeződött a húsvéti szünet, visszamentek az iskolába, mondjátok meg őszintén: ki az, akinek szívében még fel-feltámad a húsvéti öröm?!

De a mi Urunk nem hagyta ám annyiban a dolgot! Hallgassátok csak meg, hogyan írja le Szent János apostol ezt az érdekes eseményt, amit Húsvét után a harmadik vasárnap, idén április 9-én olvas fel nekünk az atya a templomban (és ami az én egyik legkedvesebb jelenetem az Evangéliumban!).

Az apostolok egy része, akik a Genézreti tó partján voltak otthon, egy este Simon Péter vezetésével elmentek halászni. Egész éjszaka semmit sem fogtak. Amikor hajnalodott, eveztek kifelé és egy férfit láttak állni a parton. Az kikiáltott nekik a vízre: „Fiaim, nincs valami enivalótok?” „Nincs” — kiáltották vissza. A férfi erre így szólt: „Vessétek ki a hálót a bárka jobb oldalán!” Péterék kivetették és annyi halat fogtak, hogy alig bírták húzni a hálót. Erre János így szólt Péterhez: „Az Úr az!” (A szeretet szeme jobban lát ám minden másnál! És János volt az, akit az Úr szeretett.) Ekkor Péter felhúzta magára ruháját, beleereszkedett a vízbe és ment Jézushoz, aki a parton várta őket. Nem volt a parttól csak legfeljebb száz méternyire — de nem bírta kivárni a lassan haladó bárkát, sietett az ő Urához. A parton izzó parázson hal pirult, mellette kenyér. Jézus magához hívta és megvendégelte tanítványait.

Ugye milyen kedves volt ez az Úr Jézustól?

(Ha egyszer majd Izraelben jártok, a Genézreti tó partján, Taghba közelében találhattok egy picit templomcskát. A templomhoz kőbevéjt hét lépcső vezet fel. A hagyomány szerint ezen a sziklán égett a tűz, sülték a halak és vendégelte meg Jézus az övét.)

De avval, hogy a feltámadt Krisztus megjelent dolgozó tanítványai között, valamit mondani akart ám! Azt, hogy a nagy ünnepek (karácsony, húsvét, elsőáldozás, bérnálás, de akár egy egyszerű vasárnap) elmúltával, amikor többet foglalkoztunk az Istennel, és visszatérünk a mindennapba, nem szabad egé-

szen elszakadnunk az Úr Jézustól! Ő hív minket, táplál önmagával („Gyermekek, egyetek!” — mondta a Genézreti tó partján) és akarja, hogy mindennap legalább egy kicsit törődjünk vele, legyünk vele. Tudjátok, hogyan?

Igen, igazatok van! Úgy, hogy elbeszélgetünk vele, imádkozunk. Reggel is és este is — legalább. Azt mondtam: elbeszélgetünk. Mert szép és jó, ha elmondjátok az esti imát: „Én Istenem, jó Istenem, becukodik már a szemem” vagy a Miatyánkot vagy akármi mást — de néha igazán megpróbálhatnátok a saját szavaitokkal beszélni Jézusunkkal! Reggel elmondani, mihez kérték erőt: ahhoz, hogy ne veszekedjétek, hogy ne legyetek lusták... Aki rendszeren és szorgalmasan szokott tanulni, az azt is kérheti itt-ott, hogy ma ne feleljen nyelv-

tanból, mert nem tudott rendszeren készülni. (Aki rendszeresen nem tanul, azt ebben nem fogja ám meghallgatni a Jóisten!) Este pedig bocsánatot kérték Tőle a rosszért, ami becúszott a napba és megköszönitek, ami jó volt, szép volt. Valahol olvastam egy ilyen esti imát, hallgassátok csak meg: „Jóistenem, bocsásd meg, hogy kikoptem a spenótot! De igazán, miért kell neked ilyesmit növesztened?”

Azon a csodálatos hajnalon azonban még valami történt a Genézreti tó partján. Amikor már ettek, Jézus ott ült Simon Péter mellett a szikla szélén (azon a részen, amit beépítettek a templomcska padlójába) és háromszor kérdezte meg tőle: „Simon, Jónás fia, jobban szeretsz-e engem, mint ezek a többiek?” Péter kétszer még csak türelmesen válaszolta, hogy: „Uram, Te tudod, hogy szeretlek!” Először azt felelte neki Jézus, hogy legeltesse bárányait, azután hogy legeltesse juhait. De amikor harmadszor is megkérdezte Pétert, hogy valóban szereti-e, Péter majdnem sírt, úgy elszomorodott. Eszébe jutott, hogy ő háromszor tagadta meg Jézust és félt, ezért nem hiszi el neki, hogy szereti őt. De azért elszorult torokkal eldadozta, „Uram, Te mindent tudsz, tudod azt is, hogy szeretlek!” És Jézus megint azt válaszolta: „Legeltesd juhaim!”

Tudjátok, mit tett ezzel a mi Urunk? Mivel Ő tudta, hogy visszatér az Atyához, juhait és bárányait: egész nyáját, bennünket, rábízta Péterre. És evvel azt is kifejezte, hogy minden nyáját most és mindörökké Péter és utódai szeressék, igazgassák, Őhöz vázessék. Péter utódai a pápák: Jézus a mindenkor nyáját a mindenkor pápára bízta — és Ő örökös afelett, hogy mindig mindannyian az Isten felé menjünk, a Hozzá vezető útról soha le ne térjünk.

Szeressétek Péter utódját, Krisztus Urunk földi helyettesét, imádkozzatok érte, Testvérek!

Julika néni, (Bécsből)

Látogatás franciaországi magyar katolikusoknál

Mind külsőre, mind belsejét illetően szép és hangulatos épületben működik a Magyar Katolikus Misszió Párizsban. Az egykori bőrkereskedésből átalakított, történelmi stílbútorokkal berendezett házban a lelkes teendőket *Ruzsik Vilmos* atya teljesíti. Az ő elmondása alapján idézzük fel először is a múltat, azt az időt, amikor a franciaországi magyar katolikusok missziója Párizsban elkezdte áldásos tevékenységét.

Az alapítás éve 1922. Észak-Franciaországban munkát vállaló magyarok — túlnyomórészt bányászok — lelki gondozására vállalkozva kezdtek átjárni Belgiumból jezsuita atyák Csernoch hercegprímás, esztergomi érsek felhívására. 1924-től már volt kinevezett magyar lelkészük is *Uhl Antal* személyében. *Kozma Ferenc* követte Antal atyát, majd ismét Uhl plébános vette kézbe a misszió irányítását, mígnem a II. világháború idején a Franciaországot megszálló ellenség haza nem küldte. *Szalay Jeromos* következett a sorban 1944-től. Ő az első, aki már Franciaországban tanult, pappá is itt szentelték és akinek kulturális és tudományos munkássága is maradandó emlékeket hagyott. A magyarok számára írott francia nyelvkönyvét a hivatalosok részéről is sok dicséret érte.

Szalay páter beiktatásával a bencés atyák gondoskodtak a magyar hívőkről. *Rezek Román*, a jeles költő és műfordító, az ifjúság nevelésében jeleskedett, míg *Gácsér Imre* a gazdasági ügyek intézését végezte.

Húsz évig vitték őket a jó közösségű magyar katolikusok zászlaját, amikor 1964-ben *Vecsey József* lépett Szalay Jeromos örökébe.

Gánóczy, Czuczay, Túrmezey, Kurz és *Kovács* atya végzett különféle pasztorális feladatokat Vecsey atya mellett a misszióban.

1968-ban Vecsey József a svájci St. Gallenbe kerül, ahol a korábban „Sor-

A MAGYAR-VATIKÁNI VISZONY RENDEZÉSÉÉRT!

A Magyar Demokrata Fórum (MDF) ideiglenes elnöksége egyik februári nyilatkozatában a többi közt az alábbiakat olvashatjuk: „A Magyar Demokrata Fórum üdvözlöi a kormány bejelentését, hogy a magyar állam felvette a diplomáciai kapcsolatokat a Koreai Népköztársasággal és a közeljövőben várható diplomáciai viszony teljes helyreállítását Izrael állammal is. Miközben ezeket a lépéseket értékeljük, megütközéssel állapítjuk meg, hogy a kormányzat továbbra is halogatja a magyar-vatikáni viszony rendezését. Diplomáciai kapcsolataink a Szentszékekkel a háború után szakadtak meg, amikor a szuverenitását veszített Magyarországról kiutasították a pápai nunciust. A 44 éves kényszer-szünet, amely e viszonyban bekövetkezett, elsősorban országunk és a magyarság érdekeinek ártott... Ezeréves történelmi hagyományunk, mai társadalmi és szellemi valóságunk és állami érdekünk egyaránt azt követeli meg, hogy rendeződjön a Szentszékhez fűződő viszonyunk. Mozgalmunk tagjai világnézetre és vallási hovatartozásra való tekintet nélkül várják, hogy a magyar diplomácia mihamarabb kezdeményező lépéseket tegyen e téren”.

Az MDF állásfoglalásához csatlakozott a Márton Áron Társaság elnöksége is.

sunk” néven megjelenő magyar katolikus lapot — az „Életünk” egyik elődjét — szerkesztette.

1968 óta úgynevezett vincés papok látják el a magyarok egyházi szolgálatát. *Ruzsik Vilmos, Márkus Sándor* és *A Tóth József*. Az ő idejük alatt költözött át a misszió a Szalay Jeromos atya saját tulajdonát képező három szobás épületből a jelenlegi nagyobb és tágasabb önálló házba. Jeromos atya hagyatéka, mint érték került át az új központba, hiszen az érte kapott pénz jórészt jelentette a vételárnak. A magyarok missziójának anyagi támogatása ma is létezik és nagyban járul hozzá a misszió zavartalan működéséhez. Kiemelkedően jelentős adomány volt ezek között azé a — korábban igen nehéz anyagi körülmények között élő — Csepelről származó vállalkozó, aki a mai misszió belső munkálatainak nagy részét elvégeztette. A fenti hat szoba — a mindenütt meg-hagyott sajátos hangulatot árasztó — kandallók ellenére teljesen korszerű fűtéssel, s egyéb létesítménnyel van ellátva. Ugyanígy szépen sikerült kialakítani az alsó traktusban a 300 ember befogadására alkalmas termet, amelyben vasárnaponként misézni, egyéb ünnepeket megrendezni, összejöveteleket tartani egyaránt lehet, sőt az alatta lévő büfében még magyaros ízű ételek is kaphatók.

(A következő számunkban folytatjuk)

Szép Zoltán

EGY MONDATBAN

- *Hirohitó* japán császár temetésén II. János Pál pápa képviselőként *Silvio Oddi kúriai bíboros* és *William Carrew érsek*, *tokiói pro-nunciust* vett részt.
- A jugoszláviai püspökkari konferenciához összesen 19 főpásztor tartozik: négy metropolita érsek (köztük *Kuharics zágrábi bíboros*), egy főegyházmegyes érsek és koadjutor érseke, 11 megyéspüspös (köztük *Huzsvár László nagybecskereki püspök*) és két segéd-püspök.
- Kairótól 160 km-re délre egy sírban 490 lapnyi kéziratot találtak, amely a Kr. e. 4. századból származik és kopt nyelven ószövegségi zsolnákat tartalmaz.
- Agostino Casaroli bíboros államtitkár nyilatkozata szerint a pápa kész fogadni *Gorbacsov főtitkárt* novemberi római látogatása során, amennyiben szovjet részről ilyen irányú kívánságot terjesztenek elő.
- A Lett Szovjet Köztársaság kormánya engedélyt adott a Katolikus Élet című folyóirat megjelentetéséhez, amelyet 1940-ben betiltottak.
- Filaret metropolita, a moszkvai patriárkátus külügyi hivatalának vezetője, nyugat-németországi útja során, arról nyilatkozott, hogy az orosz ortodox egyház 1988-ban 810 templomot kapott vissza, ebből 200-at Ukrajnában.
- A római katolikus egyháznak a Szovjetunióban két papnevelő intézete van, az egyik Rigában, a másik Kausban működik.
- 1988-ban több mint 4 millió zarándok, köztük négy bíboros, 50 püspök és kétezzer pap kereste föl a csensztohovai „Fekete Madonna” kegyhelyet.
- Az olasz zarándokhivatal közölte, hogy 1988-ban 30 ezer beteg Lourdes-i zarándoklatát szervezte meg: a betegeket 20 különvonat, 55 repülőgép és számos autóbussz szállította a világhírű franciaországi Mária-kegyhelyre.

Meghalt az utolsó magyar királyné

Pármai Bourbon Zita, az utolsó osztrák császárné és magyar királyné, 1989. március 14-én, két hónappal 97. születésnapja előtt, a svájci Zizers-i rendházban elhunyt. IV. Károly király feleségét 1916. december 30-án a Budavári Nagyboldogasszony (Mátyás) templomban koronázták magyar királynévá. Néhéz sors jutott osztályrészéül. A vesztés bábóru után az uralkodópárnak el kellett hagynia Ausztriát, előbb Svájcba emigráltak, majd a Magyarországra való visszatérés kudarcra után Madeira szigetére kerültek száműzetésbe. Nemsokára, 1922. április 1-én, fiatalon meghalt IV. Károly. A 30 éves Zita 8 gyermekkel maradt özvegyen. Mozgalmas, drámai események közt zajló életének főbb állomásai: Spanyolország, Belgium, innen menekülés Hitlerék elől (1940) Franciaországban keresztül Portugáliába, tovább repülőgépen Kanadába és az USA-ba. Az 50-es években családja áttelepült Európába, ő maga Luxemburgba, hogy azután élete alkonyán Liechtenstein határán, a svájci Zizers-i rendház két kis szobájában legyen utolsó otthona. Az élet nem egyszer állította néhez próbatétel elé, de minden válságon átgátolta mélyen gyökerező istenbíte. Egyik leánya egyszer azt mondta róla: „Életének egyik legnagyobb teljesítménye, hogy sikerült magát és nyolc gyermekét megmentenie a képeslapok pletykáraitól”. Megérhette még, hogy 85 éves korában elmebeteg Ausztriába, ahol mint császárnét ünnepelték. Zita sohasem mondott le császárné-királyné rangjáról. A bécsi kapucínusok Habsburg-kriptája őrizi meg földi maradványait.

Sz. J.

MILYEN LESZ AZ ÚJ CÍMER ?

Az új magyar alkotmány előkészítése kapcsán egy történészekből, heraldikusokból és jogászokból álló címerszakértő bizottság alakult, amely Kállay István történész, egyetemi tanár elnökletével megtette javaslatát. Két címerformát javasol: egyik a régi szentkoronás magyar címer, a másik az ún. Kossuth-címer. Ez utóbbi a köztársasági államformát hangsúlyozza. A korona viszont — nyomatékosan utalnak erre a szakértők — az ezeréves magyar államiság, a jogfolytonosság szimbóluma, tehát nem monarchikus, legkevésbé Habsburg jelkép. Hogy melyik legyen a hivatalos államcímer, azt az ország népe népszavazás útján döntse el. Más címer-változat, így a jelenlegi címer megtartása nem került szóba.

Ide tartozik az is, hogy Szent Korona Társaság alakult, amely elnökévé a főntebb említett Kállay Istvánt választotta. A Társaság legsürgősebb feladatának tekinti megismertetni minél szélesebb körben a korona történetét, jelentőségét és visszaállítani a történelmi koronás címet. Azt is javasolják, hogy a parlamenti képviselők, a bírák, a hadsereg katonái a jövőben a Szentkoronára esküdjenek és a városok is használják újra ősi címereiket (vörös csillag nélkül!).

— síj —

LETILTOTT MEGEMLÉKEZÉS KOLOZSVÁROTT

Ünnepi megemlékezésre készültek Kolozsvárott abból az alkalomból, hogy 50 éve a kolozsvári Szent Mihály templomban szentelték püspökké Márton Áront. Úgy tervezték: február 13-án, hétfőn este, Jakab Antal gyulafehérvári püspök, Márton Áron utóda mond szentmisét és homiliát a Szent Mihályban, utána pedig

Bogyay Tamás köszöntése

80. SZÜLETÉSNAPJÁRA

A „nyugati” magyar szellemi élet egy kivételes nagy egyéniség, a Münchenben élő Bogyay Tamás előtt tiszteleg, minthogy ezekben a napokban tölti be 80. életévét. Az idézőjelbe tett jelzőt jószerével elhagyhattam volna, hiszen az csak kényszerű földrajzi megosztottságunkat jelzi, márpedig Bogyay Tamás nevét régóta az egész magyar-, vagyis hát országhatárokat is átlépve a nemzetközi tudósvilág elismerése és megbecsülése övezi. S ha már ilyen kerek számú az évforduló, ragadjuk meg az alkalmat és az ünneplő szavakon túl vázoljuk fel egy töretlen ívű tudóspálya fontosabb állomásait.

Bogyay Tamás Kőszegen született 1909-ben s Nagykanizsán a piaristáknál érettségizett. Egyetemi tanulmányait a nagyírú Eötvös Kollégium tagjaként a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen végezte. Előbb magyar-francia szakon tanult, igazi érdeklődése azonban a művészettörténet felé vitte s így Hekler Antalnál doktorált. Disszertációja eredeti, szokatlan témát tárgyalt: Mit jelenthetett művésznak lenni a korai középkorban?

Ösztöndíjasként egy-egy szemeszert Berlinben a „Collegium Hungaricum”-ban, illetve Rómában a „Magyar Történelmi Intézet”-ben töltött. A háború alatt, 1940 és 1945 között, a Kultuszminisztérium tisztviselője s a Szépművészeti Múzeum szállítmányát kísérve került Bajorországba. 1952 óta él Münchenben. Az 1962-ben itt megalakult „Magyar Intézet”-nek egyik alapítója és öt éven át elnöke. Szerkesztésében a „Studia Hungarica” sorozatnak eddig 33 kötete jelent meg.

Tudósi pályája kezdetén főleg csak művészettörténelmi témák foglalkoztatták, kutatási területe azonban fokozatosan terebélyesedett a magyar őstörténet és középkor felé. Érthető tehát, hogy a szentkorona-kutatásnak is egyik elismert tekintélye. Tanulmányai magyar, német, francia, szlovén (megtanulta ezt a nyelvet is!) és angol nyelvű folyóiratokban láttak napvilágot, nagyobb munkái, helyzetéből adódóan, németül. Közülük a legfontosabbak: Lechfeld — Ende und Anfang (1955); Grundzüge der Geschichte Ungarns (3. kiadás 1977. Két önszefoglalt magyar történelem!); Stephanus rex (1975). Ugyanez magyarul 1976-ban és legutóbb Magyarországon 1988-ban az Ecclesia kiadónál. Nemzetközi hírnevét mutatja, hogy évek óta egy kétszülő hatalmas mű, a Lexikon des Mittelalters munkatársaként dolgozik és szerkeszti a gráci Styria Verlag „Ungarns Geschichtsschreiber” című sorozatot, amelynek eddig három kötete került ki a nyomdából; az első, a „Die heilige Könige” Bogyay munkája, a 4. kötet most van sajtó alatt.

Érdeemes megemlíteni, hogy az ötvenes-hatvanas években, amikor nem volt használható, tanításra s tanulásra alkal-

irodalmi műsor lesz Kányádi Sándor, Fodor Sándor és Beke György szereplésével. Erre azonban nem került sor. A román hatóságok és a Securitate nevű állambiztonsági szerv letiltották az irodalmi estet, mire a megfélemlített idős és beteg Jakab Antal püspök elállt a hétfő esti szentmise tervétől, mindenki előtt nyilvánvalóan nem önszántából. Mindezt szinte csak az utolsó pillanatban egy cédula adta tudtul a főlháborodott és elkeseredett híveknek.

mas magyar történelemkönyv, hiszen a régi jobbadán elavultak (és különben is zúzdába kerültek), az újsütetűek meg marxista ideológiával mérgezték, Bogyay Tamás „Történelmünk útja” címen rádióra adaptálható formában, de gondolva a Kastli Magyar Gimnáziumra, megírta a magyar történelem ezer évét. Úgy hiszem, jó szolgálatot tennének most is, ha ezek az előadások könyvalakban közzékinccs válhatnának.

Bogyay Tamás egész életvitelén, gondolkodásmódján, még történelemszemléletén is fölismerhető — oly módon, mint öskövületeken a páfrány rajza — mélyen átélte katolikus hitének lenyomata. Emberi kvalitásai közül hamar kitűnik önzetlen segítőkészsége, nagy tudósként jellemző szerénysége. Tökéletesen hiányzik belőle a tudás gögje, sőt: a mások botlásait elnéző mosollyal veszi tudomásul. Türelmes és megértő. Alapjában derűs természete könnyen hangolódik tréfára. Csak akkor nem ismer tréfát, ha a tudományok csarnokából kell kiűzni a kufárok. Nem is egyszer adta ennek bizonyosságát, kivált ha őstörténet-író sarlatánok képtelen agyrémeit, vagy az azóta már letűnt molnánerikféle mar-

xista történetírás csalásait volt kénytelen leleplezni.

Mindezek után hadd dicsekedjünk el azzal, hogy noha igazán nem szűkölködik publikálási lehetőségekben, nyitva állnak előtte nemcsak a magyarnyelvű, de a rangos nemzetközi szaklapok és folyóiratok, — ennek ellenére Bogyay Tamás számtalanszor tisztelte meg írásai-
val szerény lapunkat, sőt időt áldozva részvesz a szerkesztőségi „vasmag” életében. Születésnapja így az Életünk „családi ünnepe” is.

Idáig érve most veszem csak észre: a születésnap „köszöntéssel” még adós vagyok. Mit mondjak hát az ilyenkor szokásos jókívánságokon kívül, amiből az ünnepelt kiérezne nemcsak a megbecsülés és tisztelet hangját, hanem a feléje áramló szeretetünket is. Néhány napja telefonbeszélgetés közben kérdeztem tőle: Mikor volt utoljára síelni? — „Tegnapelőtt — feleli fiatalos élénkséggel — gyönyörű időm volt, az ég ragyogó, felhőtlen kék...” — Mit fűzök ehhez hozzá! Ez a sztereotip mondat fut a tollam alá: Isten tartson meg nekünk még sokáig, Tamás!

Szamosi József

Hírek - események

Félhivatalos közlemény szerint eddig 26 ezer menekült érkezett Romániából Magyarországra. Közülük mintegy a fele kapott tartózkodási engedélyt, nagyrészüik szakmunkás, kisebb számban értelmiségiek. Jelenleg Budapesten közel négyezer Romániából áttelepült dolgozik. Legnagyobb problémát a menekültek lakáshoz juttatása okoz. Szükségesnek látszik menekülttábor felállítása a magyar-román határ közelében, Debrecenben vagy pedig Budapesten. A magyar hatóságok ezideig 1600 menekültet küldtek vissza Romániába, köztük családoktól elszakított fiatalokat, csavargókat vagy köztörvényes bűnözőket.

*

A Magyar Légiközlekedési Vállalat (MALÉV) négy új járatot indít: Tel-Aviv, Stockholm, Bejrut és New York célállomásokra. Így 40 ország 47 városába lehet eljutni a jövőben MALÉV-járatokkal.

*

Magyarországon a kiscgazdák és szociáldemokraták után az egykori parasztpártiak is szervezkednek. A „Magyar Néppárt” a régi „Nemzeti Parasztpárt”, illetve az ötvenhatos „Petőfi Párt” jogutódja kíván lenni.

*

Prokop Péter, a Rómában élő papfestő és író 70. születésnapját otthon is szépen megünnepelték. Elsőnek szülővárosában, Kalocsán az érseki kastélyban, ahová Dankó László érsek hívta meg. A főpásztor köszöntése után a megye és város képviselői gratuláltak a jubilánsnak és megtekintették a kastély lépcsőházában és folyosóin Prokop képeiből rendezett kiállítást.

A Magyar Rádió interjút készített Prokoppal, a szegedi tévé stúdiója pedig portréfilmet készített róla és műveiről. Január folyamán Budapesten a Művészbartók Egyesülete rendezett képeiből kiállítást a „Csontváry-teremben”, majd az Evangelizációs Központban és az Adalbertinumban. Ez utóbbi megnyitását Csanád Béla professzor Paskai László bíboros nevében köszöntötte az országosan elismert kiváló művészt.

*

A Reform című hírmagazin február

3-i számában Gyulay Endre szeged-csanádi megyéspüspök nyilatkozott arról, miként változik a katolikus egyház szerepe napjaink politikai és társadalmi reformja közepette. Az egyház vallási feladatai mellett — hangoztatta a püspök — sikera száll az erkölcsi értékekért, az emberi jogokért. Minél nagyobb teret kap az egyház, annál több alkalmas embert nevel egy demokratikus társadalom számára. Ehhez hozzáfűzte még, hogy még ma is számos adminisztratív költöztetés (pl. papok áthelyezése esetében) gátolja az egyház szabad tevékenységét.

A MAGYAR PRÍMÁS LEVELE A MINISZTERELNÖKHÖZ

Paskai László esztergomi bíboros érsek február 25-i keltezéssel levelet írt Németh Miklós miniszterelnöknek, amelyben értékeli a magyar kormány kibontakozási politikáját a társadalmi és gazdasági megújulás terén, majd állást foglal az abortusz és a pornográfia kérdésében. Paskai bíboros ezeket írja: „Tisztelettel kérem Miniszterelnök Urat, hogy a magyar kormány gondolja át újra és revideálja az abortusszal kapcsolatos törvényt; semmilyen hátrány ne érhesse azokat az orvosokat és dolgozókat, akik lelkiismereti meggyőződésük miatt nem hajlandók az abortusz javaslatában vagy végrehajtásában közreműködni; ugyanígy revideálja a pornográfia engedélyezését; tegyen hatékony intézkedéseket a családok erősítésére erkölcsi és anyagi támogatással. Bizonyos vagyok abban, hogy a magyar kormány ilyen irányú intézkedései erkölcsi tekintélyét emelik és segítik azt, hogy a demokratikus szabadságjogok biztosítása ne az egész társadalmat gyengítő szabadság forrása legyen, hanem az erkölcsi értékekre alapozott fejlődést szolgálja. Ugyanakkor segítené annak a társadalmi légkörnek a kialakítását, amelyben a katolikus egyház hatékonyabban tud közreműködni a magyar nép fejlődése érdekében” — írta a miniszterelnökhez írt levelében Paskai László esztergomi érsek. (Magyar Hírlap)

MÁRAI SÁNDOR

1900. április 11 – 1989. február 22

Márai Sándor, a század egyik vitathatatlanul legnagyobb magyar írója, 1989. február 22-én, az Egyesült Államokban, San Diego-i lakásán, két hónappal 89. születésnapja előtt, tragikus módon fejezte be életét. Íróasztalán örökre ottmaradt a varázslatos toll, amely mintegy 60 könyve, köztük 25 felejthetetlen regény, valamint versek, útirajzok, drámák, tanulmányok és öt vaskos kötetnyi naplójegyzetek betűit szántotta papírra. Testvéreinek, majd nevelt fiának és feleségének gyors egymásutáni elvesztése után a magára maradt író már amúgyis legyengült fizikuma összeomlott. Nem mi, csak az Örök Bíró ítélkezhetik fölötte. Búcsúzóul naplójegyzeteiből másolunk ide néhány szép mondatot: „Egyre mélyebb, titkosabb, megrendültebb élmény: látni Isten kezenyomát mindabban, amit mi emberek tervelünk, alkotunk, kapkodva rakosgatunk... És mindig, mindenben, mind bensőségesebben, kézzelfoghatóbban: Isten szándéka és gondoskodása. Én határozok és cselekszem, így és úgy. De Isten utolsó pillanatban megfogja kezem és azt mondja: 'Ne így, hanem úgy'. S mindig megértem, hogy csak így volt jó.” – Végakarata értelmében Márai Sándor hamvait a tengerbe szórták. — s jő —

ÖKUMENIKUS IMATALÁLKOZÓK
BUDAPESTEN

A budapesti Szent István bazilika első alkalommal volt színhelye (jan. 15-én) ökumenikus istentiszteletnek. A hatalmas templomot csaknem teljesen megtöltötték a különböző egyházak és vallásfelekezetek hívei, akik együtt imádkoztak a keresztény egység megvalósulásáért. Paskai László bíboros-prímás, esztergomi érsek szentbeszédében hangsúlyozta, hogy „mindnyájunk közös kincse a Jézus Krisztusba vetett hit. Az ő nevében gyűltünk itt össze”. A prímás után Tóth Károly református püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke beszélt. Imát mondott és ígét olvasott Harmati Béla evangélikus püspök, valamint Viczián János, a Baptista Egyház és a Szabadegyházak Tanácsának elnöke, a záró imádságot és áldást Berki Feriz ortodox esperes mondta. Közreműködött a Szent István Bazilika kórusa.

Hasonló ökumenikus imatalálkozóra került sor január 18-án a budapesti belvárosi Nagyboldogasszony plébánia-templomban is.

MEGJELENT AZ „ÚJ KATEKIZMUS”

Huszonkét évvel a holland eredeti után, végre magyar nyelven is megjelent az „Új Katekizmus”. A vajdasági Újvidéken adta ki az Agapé 10 ezer példányban, több mint 500 oldal terjedelemben és kemény kötésben ezt a különböző nyelveken már több mint egy millió példányszámban elkapkodott művet. A fordítás munkáját az öt évvel ezelőtt elhunyt dr. Török Jenő piarista, a bécsi OMC egykori alapító igazgatója és Kiss Béla végezte. Az „Új Katekizmus” magyar kiadása egyházi jóváhagyással látott napvilágot, a római bíborosi bizottság kiegészítéseit a Függelékben hozza. Az „Új Katekizmus” kapható: KUPA, Distelfinkweg 21, D-8000 München 60. Ára: 24.—nyugatnémet márka.

BESZÉDES SZÁMOK

A Német Szövetségi Köztársaságban a legutóbbi népszámlálás adatai szerint a katolikusok száma, most első ízben, meghaladta a protestánsokét. Az ország lakosságának ma 42,9 %-a (26,2 millió) a katolikus és 41,6 %-a (25,4 millió) az evangélikus vallású. Az evangélikusok visszatesése Nyugat-Berlinben, Hamburgban és Brémában számottevő.

Hozzászólások

ÖKUMÉNE ÉS IDENTITÁSTUDAT

Dr. Mehrle Tamás: „A külföldi magyarság identitáskrizise”. Életünk 1989 március.

Tulajdonképpen nem volna illő egybe nem fejezett gondolat sorhoz hozzászólni. Mehrle Tamás professzor úr azonban sorozatnak tervezett írását nem túlságosan szerencsés példával kezdi. Az időbeli tisztázás tehát megelőzheti a félreértést. Az identitásválság jellemzésére azzal a megállapítással vezeti be cikkét, hogy bár „az ökumenizmus célkitűzése kétségtelen jó és hasznos... egyik legjobb eszköze a dialógus. Am a dialógus azok részéről, akik a párbeszédet folytatják, fokozottabb identitástudatot tételez fel... Ennek híján ugyanis... a keresztény egyházak olyan amalgámja keletkezik, amelyben már úgyszólván mit hiszünk, fontos egyedül az, hogy emberi vonatkozásban közelebb kerüljünk egymáshoz... Csak példaképpen hoztam fel az egyházak jelenlegi helyzetét”.

Az idézet ugyan töredékes a helyszűke miatt, de remélem nem módosítja a mondanivaló lényegét.

Problémátikusnak látom az évek óta folyó hivatalos egyházi fórumok számos nemzetközi és intézményes tárgyalásának és a helyi egyházak, hívő közösségek ökumenikus párbeszédének olyan értelmezését, amely negatív értelemben jellemzi a keresztény egyházak dialógusának eredményeit. A professzor úrral ugyan egyet kell értenünk abban, hogy a keresztény egyházak közötti párbeszéd fokozottabb identitástudatot tételez föl. A nemzetközi ökumenikus találkozókat immár hosszú sora, köztük az európai katolikus püspöki karok ökumenikus tanácsának találkozója 1984-ben, a nemkatolikus európai egyházak konferenciájának küldöttivel Riva del Gardában és közös trentói hitvallásuk azt jelzi, hogy ez a dialógushoz szükséges identitástudat nem is hiányzik. És ugyanezt bizonyítja a külföldi magyar hívők három sikeres Ökumenikus Kongresszusa. Ezenkívül az emigrációs diaszpóra helyi ökumenikus találkozóit, imaközösségeit sem bizonytalanságról, a lényeg elhanyagolásáról, a vallási közöny növekedéséről tanúskodnak. Hadd utaljak az Életünk következő oldalának két hírére, a bécsi magyarok ökumenikus istentiszteletére, a magyar lelkészekén kívül Hans Hermann Groer bíboros, bécsi érsek, Mg. Peter Karnar református szuperintendens és a Budapestre érkezett Harmati Béla evangélikus püspök részvételére. Ugyanezen az oldalon jelenti a lap a Hittani Kongregáció és a Keresztény Egység Titkársága teljes ülésének megbeszéléseiről: „II. János Pál pápa az elmúlt 20 év ökumenikus munkáját méltatva megállapította, hogy az ökumenizmus immár mélyen begyökeresedett az Egyház tudatában”.

Úgy gondolom, hogy a kétségtelen teológiai nehézségek és a menetközben felmerülő megtorpanások és identitászavarok természetes velejárói egy történelmi folyamatnak, amelynek eredményei közé tartozik az is, hogy a hitük szerint élő keresztények identitásukban megerősödve közelebb kerültek egymáshoz. És ennek a folyamatnak a kibontakozásáért ma már sokan és rendszeresen imádkoznak, ami ugyancsak lényeges jelenség.

A példa szerintem nem egészen találó és leértékeli az ökumenizmus törekvések elért eredményeit.

Ez nem változtat a külföldi magyarság identitás válságán, amelyet azonban az eddig vázoltaknál összetettebbnek látom, bár kétségtelenek negatív, sok esetben fájdalmas tünetei.

Kovács K. Zoltán

Ne felejtjük el Gáspár atyát

„Magyar pasztoráció Norvégiában”, Életünk, 1989 január.

Nagy érdeklődéssel olvastam az Életünkben megjelent cikket, azért is, mert mi 1950 óta Oszlóban élünk. Így elképzelhető a csodálkozásom, mikor a cikk elején azt olvastam, hogy az első magyar csoportok 1956-ban jelentek meg itt és akkor kezdődött meg a magyar élet Norvégiában. Valójában azonban már az 1950-es években — egészen P. Horváth Norvégiába érkezéséig — dr. G á s p á r P á l látta el az oszlói magyar pasztorációt. Gáspár atya Göteborgban lakott és onnan autózott át Oszlóba háromszor-négyszer, karácsonykor, húsvétkor, Szent István napján s talán még valamikor. Fontos tudni, hogy 1950-ben már 70 éves elmúlt és mikor átadta az itteni munkát P. Horváthnak, jóval 80 felett volt. De mindvégig kiadta saját kis magyar nyelvű újságját, melyet mi norvégiai magyarok nagy örömmel olvastunk nívós tartalmáért s nem utolsó sorban kedves emberi humoráért.

Gáspár atya látogatása mindig ünnepet jelentett az Oszlóban és környékén élő 60–70 magyarnak. Egy-egy ilyen alkalommal 40–50-en is megjelentünk, némelyek magukkal hozták norvég házastársukat. Az oszlói hívek nagyon szerették és becsülték Gáspár atyát, akiből meleg emberi szeretet sugárzott, párosulva önfeláldozó magatartással és egy hosszú élet tapasztalataival. Ő volt nem csak az oszlói, hanem a skandináviai magyar pasztoráció „grand old man”-je.

Martinovits Géza (Oslo)

Hírek — események

Pécsett rendezi meg a Taizé-i ökumenikus szerzetesközösség április 28-tól 30-ig az ezévi „Kelet-Nyugat Ifjúsági Találkozót”. A rendezőség háromczer nyugati és legalább ugyanannyi kelet-európai résztvevőre számít.

*

A világűr békés célokra való felhasználására alakult ENSZ bizottságnál akkreditált vatikáni kiküldött, Vittorio Canuto, valamennyi országot, amelyek a világűrrel kapcsolatos tervekben, kísérletekben részt vesznek, felelősségudatára és a környezet fokozott védelmére szólította fel. A világűr szennyeződésének jelenségét ugyan nem kell apokaliptikus módon eltúlozni, de ha a problémáról a jövőben sem vesznek tudomást, kétséssé válhatik a további űrhajózás és a világűr tudományos kutatásának sikere, — mondotta a vatikáni delegátus.

*

Kiállítás készül a volt Katolikus Agrár Leányszervezet, a KALÁSZ tárgyi emlékeiből, amint az a KALOT-tal kapcsolatban már megtörtént. Kérlek azokat, akik KALÁSZ egyenruha, jelvény, zászló, leánykori munkanapló, folyóiratok és egyéb kiadványok birtokában vannak, bocsássák azokat a rendezőség rendelkezésére. Cím: Jamrich Margit, Budapest XI., Villányi út 6.

*

32 évj zavartalan működés után megállt a Szent Péter bazilika órája. Az elektromos óraműben február 17-én reggel 9 óra 9 perckor rövidzárlat keletkezett. A hibát természetesen hamar kijavították. A Szent Péter bazilika két óráját VI. Pius pápa (uralk. 1775—1799) szereltette fel. A mechanikus óraművet XII. Pius cseréltette át elektromosra 1956-ban.

*

Szennay András pannonhalmi főapát a „Mai Nap” című napilapnak adott interjújában hangsúlyozta, hogy a szerzetesrendek feloszlása 1950-ben minden jogi alapot nélkülözött. Ezért legalábbis elvben minden akkor létezett rendet újra törvényesnek kell nyilvání-

A Kossuth-nóta változásai

A mindnyájunk által ismert Kossuth-nóta dallama a régi, Rákóczi-kor zenéjének maradványa s időnként más-más szöveggel énekelték. Legrégibb ismert szövege 1711-ből való:

*Szaladj kuruc, jön a német,
Lásd mely okos, tudós féreg;
Hidd el, ha elér majd megcsap,
Félre bogzott hajadba kap.
Nyalka kuruc.*

A Napóleoni-háborúk alatt, az utolsó „nemesi fölkeléskor”, 1809 körül huszár-nóta:

*Beállottam katonának,
Ferenc császár huszárjának.
Tíz esztendő nem a világ,
Enyém lesz a legszebb virág,
Éljen a huszár!*

1848-ban a szabadságharcra verbuváltak a dallal. Szegeden Damjanich János újoncai ezzel a szöveggel fújták:

*Magyarország édes hazám,
Neked szült és nevelt anyám,
Négy esztendő nem a világ,
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!*

Amikor az országgyűlés Kossuth híres beszédére (1848. július 11) „egy emberként” megajánlotta a 200 ezer újoncot, akkor keletkezett közismert szövege:

*Kossuth Lajos azt izente,
Elfogyott a regimentje.
Ha még egyszer azt izeni,
Mindnyájunknak el kell menni,
Éljen a haza!*

Amikor újabb 60 zászlóal felállítását határozta el az országgyűlés, a szöveg így módosult:

*Kossuth Lajos azt izente,
Hogy kevés a regimentje.
Ha elfogyott kettő-három,
Lesz helyébe harminchárom,
Éljen a haza!*

A szabadságharc folyamán és utána is több változata keletkezett. Egyik legismertebb közülük így szól:

*Esik eső karikára,
Kossuth Lajos kalapjára.
Valahány csepp esik rája,
Annnyi áldás szálljon rája.
Éljen a haza!*

A világosi tragédia után is újabb szövegeket költöttek a dallamhoz. Az utolsót akkor, amikor a ceglédi „százas küldöttség” Turinban fölkereste (1877) a nagy száműzöttet.

*Ott voltam én mostanában
Kossuth Lajos szobájában.
Áldott kezét megfoghattam,
Élő szavát hallgathattam,
Éljen a haza!*

Sz. J.

tani. Ez jelentené a rendek teljes erkölcsei rehabilitációját.

*

II. János Pál pápa április 28 és május 6 között Afrikába látogat. Ötödik alkalommal keresi fel a Fekete Földrészt. Ezúttal Zambia, Madagaszkár, Malavi és Réunion útjának állomásai.

*

Hivatalosan is megalakult a II. Rákóczi Ferenc Katolikus Népfőiskolai Szövetség s ezzel lehetővé vált, hogy az egész ország területén népfőiskolai körök alakuljanak és működjenek. A Szövetség a hajdani KALOT népfőiskolák szellemi örökségét vállaló és továbbfejlesztő népfőiskolák szervezésével kívánja elősegíteni a magyar társadalom erkölcsei megújulását.

*

Stepanovicus vilniusi püspök újra szentelte a 40 évvel ezelőtt elvett és raktárnak, majd kiállítási helységnek használt vilnai székesegyházat.

*

Paskai László bíboros prímás február 18-án megszentelte az épülő Szent Gelért templom elkészült altemplomának oltárkövét. A templom a 2. világháború áldozatainak emléktemploma lesz.

Az élet könyvéből

ANGLIA

Halottaink: Imádkozzunk kedves halottainkért, akik az elmúlt hónapokban tértek örök nyugalomra: **Kokas János**, 1988. okt. 9-én, Lutonban, 77 évesen; **Kovács Imre**, október 23-án Londonban, 75 éves korában, Egyesületünk tagja; **Bence Károly**, Henfield, W. Sussex, meghalt magyarországi látogatása alatt! 1988 decemberében, 80 éves korában, Egyesületünk tagja; **De Cseky Emmy**, november 28-án, 86 évesen, Worthingben; **Nagy Zoltán Pál**, 1989. jan. 8-án Londonban, 72 évesen; **Makay Jenő**, január 2-án Lutonban, 84 éves korában; **Kovács-Nagy Endre**, január 24-én, Londonban, 77 évesen, Egyesületünk tagja, ref.; **Tamás Sándor**, írói nevén Lajosy Sándor, február 3-án, West Croydonban, ref.; **Streda Janka**, február 26-án, 78 éves korában. Nyugodjanak békében!

AUSZTRIA

Bécs: Halottaink: 1989. január 12-én meghalt **Apponyi Alfréd gróf**, a bécsi katonai társadalom nagyrabecsült és szeretett tagja. Mindszenty hercegprímás rövid néhány évi emigrációs bécsi tartózkodásának során felkérte Apponyi gróft, aki egyébként a nagy magyar államférfinek, Apponyi Albertnek unokája volt, az évszázados és magyar hagyományok felett is rendelkező Szent Lázár lovagrendnek emigrációba kényszerült magyar tagozata vezetésének átvételére. Apponyi Alfréd ennek a feladatnak élete végéig hűséggel tett eleget. Gyászolja a rend Ausztriában éppentúgy, mint központi vezetősége Franciaországban. Emlékét egyházközségünk is kegyelettel fogja megőrizni mindenkori.

Mészáros Gyula, életének 70. évében, hosszú és súlyos betegeskedés után január 27-én elhunyt. Hűséges látogatója volt a magyar szentmiséknek. Temetése február 6-án Mёдlingben volt.

Jánossy Bertalan, gyógyszerész, életének 77. évében, tragikus körülmények között január 27-én meghalt.

Vers-részlettel emlékezünk **Sik Sándor** piarista professzorra, századunk egyik legnagyobb költőjére, nevelőjére **100. születésnapja alkalmából** (január 29).

Egyszer, egy sugaras, pirosló reggelen, / A virradati Napba két szemmel belenéztem. / Es ama reggel óta, örökre megigézttem, / Járok fényittasan és a Nap jár velem. / Szikrázó szemei gyözelmes tüzrel égne, / Es kívül és belül, örökre, szüntelen, / Örvenylik és dalol a tüzes Végtelen.

Klagenfurt: Az örök hazába költözött Klobucsár Gabriella. Február 22-én halt meg a spítali kórházban, szentségekkel megerősítve. Benne vesztették el a Mária kápolna legszorgalmasabb látogatóját. A magyar összejövetelekre a legfinomabb pogácsákat küldte mindig. Élete terhét szenvedéseit türelmes lélekkel hordozta. Imádságos lélekkel búcsúzzunk Tőle.

Linz: Keresztelő: Február 12-én a Kleinmünchen-i templomban megkeresztelték **Sieberer Natását**, S. Günther és Palatinus

Passauban, a Szent Péter Plébánia kultúrtermében, március 4-én Tollas Tibor tartott nagyszerű előadást. Előbb verseiből adott elő, majd a jelenlegi magyarországi helyzetet elemezte. A népszerű költőt Szabó Árpád plébános, magyar lelkes köszöntötte, úgyis, mint házigazda.

SZERKESZTŐI ÜZENET

Szerkesztőségünk megkapta Györffy Rózsa „Új magyar Legendárius” című könyvét, az író nő sajátkezű dedikálásával. Miután az író nő címét nem sikerült felderítenünk, ezúton mondunk köszönetet az értékes kötetért.

MAGYAR FILMEK
nagy választékban **VIDEO** kazettán!
Jánosa Éva, **Pariser Str. 36**
8000 München 80, ☎ (0 89) 4 47 12 49
Kölcsönzés és eladás! Hétköznaponként 20 órától, szombaton 9—12 óráig.
Kívánságra tájékoztatót küldök!

ISMÉT EGY MUSICA HUNGARICA RENDEZVÉNY 1989. április 23-án, vasárnap, 17.00 órai kezdettel a HOTEL EDEN WOLFF (Arnulfstr.) különtermében.
Csurka István népszerű író (Budapest) KÖZÉP-EURÓPA HÓ ALATT... ÚJ MAGYARORSZÁG FELÉ...
címmel előadást tart, melyre mindenkit szeretettel meghívunk. Bevezetőt mond: Borbándi Gyula. — Délután 2.00 órától **KÖNYV ÉS HANGLEMEZ KIÁLLÍTÁS.**
Büfé: BAYER OSZKÁR.
Katalógusainkat díjlanul küldjük.
MUSICA HUNGARICA, Rümnnstr. 4,
8000 München 40, Telefon: (0 89) 30 50 43

BALATONI NYARALÓ
kiadó Badacsonyan, 3 szoba összkomfort, 4—5 személyre.
Dr. Josef Borkó, Zürich,
Ackersteinstr. 191. ☎ 8 41 06 68

Katalin leányát.

Halottaink: Január 16-án elhunyt **Farkas Mihály** testvérünk, 75 éves korában (Spital/Pyhrn 286). — Közlekedési baleset következtében hunyt el **Nagy Sándor** honfitársunk (Leonding, Staudach 44). Február 2-án volt a temetése.

Güssingben (Burgenland, Ausztria) át helyezték **dr. Batthyány-Strattmann László** herceg sírját 1988-ban a ferences templom kriptájából a templomba. A művészi munkákat bronzból — a címet, emléktáblát, a gyertyatartókat — Pápai Éva szobrász készíttette. A pápa burgenlandi látogatására (1988. jún. 24.) ugyanő készítette az oltárra a korpuszt és a gyertyatartókat.

NÉMETORSZÁG

Mannheim: Halálozás: Gall Lajos, február 14-én, életének 74. évében elhunyt. A rokonság, valamint az ismerősök és jóbarátok kísérték útját, s most a kaiserslauterni temetőben várja a földtámas napját. Nyugodjék Isten irgalmasságából békességben!

München: A keresztség szentségében részesültek **Kalocsai Evelyn**, K. István és **Rózsahegy Jolán** leánya, február 26-án és **Szántay Louis Martin**, Sz. Lajos és **Pálffy Marianna** fia, január 29-én a Damenstift templomban.

Halottaink: **Pflum Ilona**, 1989. február 14-én, 91 éves korában Münchenben elhunyt. — **Szlavik Mária**, február 15-én, életének 97. évében, Münchenben elhunyt. **Fetich Etelka**, március 1-én, 42 éves korában meghalt. Március 6-án temették a müncheni Westfriedhofban.

Hírek - események

Nyilvánosságra hozta a korábbi, Bad Godesberg-i programját leváltó új programtervezetét a nyugatnémet Szociáldemokrata Párt. Eszerint a német szociáldemokrácia a jövőben is együttműködésre törekszik az egyházakkal, vallásos és egyházi csoportosulásokkal. „Megvédjük a gondolat-, a lelkiismeret és a hit szabadságát, — ez áll a tervezetben — és üdvözljük, ha az egyházak, vallási közösségek és az egyes hívők kritikusan, javaslatokkal és gyakorlatilag is résztvesznek a társadalmi és politikai élet alakításában”.

A Nemzetközi Katolikus Filmszervezet a nemrégiben befejeződött berlini filmszimpóziumon ezüst éremmel tüntette ki

Felvétel a Magyar Gimnáziumba

A bajorországi Kastlban (NSZK) működő **Magyar Gimnázium** felvételt hirdet az 1989/1990-es tanévre. Felvételre jelentkezhet minden olyan egészséges fiú vagy leány, aki legalább az elemi iskola 4. osztályát vagy a gimnázium (ill. annak megfelelő más iskolát, mint pl. általános iskola stb.) magasabb osztályát sikerrel elvégezte.

A Magyar Gimnázium a bajor kultuszminisztérium által engedélyezett nyelvi tagozatú magániskola, amelynek tanítási nyelve a magyar, a további nyelvek tanítási sorrendje: német (5. oszt.-tól), angol (7. oszt.-tól) és latin ill. francia (9. oszt.-tól választás szerint).

Mivel a tanítás nyelve a magyar, elvárjuk, hogy a tanulók a magyar nyelvet beszéljék, vagy legalábbis megértsék. Magyarul nem beszélő tanulóknak külön kurzusokat rendezünk. Ebben az esetben azonban arra is kell számítani, hogy a magyarul nem beszélő tanuló évet veszít.

A tanulókat külön leány- és fiúintézetekben helyezük el.

Érdeklődők a következő címen jelentkezhetnek: **Ungarisches Gymnasium Kastl, Klosterburg 2, D-8455 Kastl, ☎ (096 25) 249 vagy 542.**

Jelentkezési határidő: 1989. június 1. **Igazgatóság**

Keresztelők: 1988. augusztus 27-én Kastlban megkeresztelték **András Koppányt**, Dóry Csaba és Lomniczy Paulette kisfiát. 1989. február 11-én megkeresztelték **Patric Tamást**, Leonov Attila és Dóry Claudia kisfiát ugyancsak Kastlban. Kívánunk a boldog szülőknek sok örömet gyermekeikkel és a kisfiúk életére a jó Isten áldását!

Münster: Halálozás. Nagy szomorúsággal hozom a kedves hívek tudomására, hogy **Fejes Ferikének**, akinek az életét meg akartuk menteni, az elmúlt év december 19-én váratlanul elhunyt. A kedves szülők mély fájdalommal, mi pedig megrendüléssel és együttérzéssel vettük tudomásul a szomorú hírt. A karácsonyt ő már a mennyben töltötte.

OLASZORSZÁG

Keresztelők: Tombolo (Pádua): Cristofor, Reffo Nivo és Kocsis Andrea harmadik gyermeke, 1988. április 2-án; — **Tombolo: Clara**, Pontarolo Francesco és Kovács Csilla második gyermeke, 1988. szeptember 18-án; — **Cervarese Santa Croce (Pádua): Réka Chiara**, Della Libera Aristide és Csengery Agnes első gyermeke, 1988. december 18-án; — **S. Croce Sull Arno (Pisa): Anna**, Cavallini Fiorenzo és Kovács Erzsébet második gyermeke, 1988. december 25-én. Legyen sok örömeik gyermekeikben!

Halottaink: Róma: Heltai Kálmán, január 6-án, 87 éves korában elhunyt; — **Sasso Marconi (Bologna): özv. Morganti Giovannin** szül. **Desics Erzsébet**, 1988. november 11-én, 80 éves korában elhunyt. Az örök világosság fényszedjék nekik!

Ujjonc Mária Magdolna nővér, a Misszionáriusokról nevezett Kalocsai Szegény Iskola nővérek társulatának általános főnöknője, február 3-án, 86 éves korában Torontóban elhunyt.

Paul Greengrass, brit rendező „Feltámadt” című filmjét, amely a Nemzetközi Evangélikus Filmszűri „Dibelius-díját” is elnyerte. „A film hitvallás a béke mellett és mindenféle háború és erőszak ellen” — olvasható az indokolásban.

Protestáns Közművelődési Egyesület létesült Magyarországon a protestáns szellemi, erkölcsi és történelmi hagyományok ápolására. Az egyesület újra kívánja indítani a nagyműtű „Protestáns Szemle” című folyóiratot.

PAX TOURIST néven egyházi utazási iroda létesült Pannonhalmán. A jövőben a bencés főapátság saját maga vállalja az ősi monostor történelmi értékeinek bemutatását, amit eddig a Győr-Sopron megyei „Ciklámen Tourist” végzett. Pannonhalmát évente átlag 150 ezer turista keresi fel. A kolostor rekonstrukciós munkálatait tervek szerint 1996-ra, a monostor alapításának millenniumára fejezik be.

Az „Avvenire” című olasz katolikus napilap február 3-i számában hosszabb cikk emlékeztet arra, hogy ezen a napon kezdődött a kirakatper Mindszenty bíboros-hercegprímás ellen. A cikkíró „kényelmetlen vártanú”-nak nevezi a hercegprímást, akinek neve az elmúlt évtizedekben még a magyar katolikus egyházban is tabu volt. „Ha a magyar egyház újra szabaddá vált, annak érdeme nemcsak a keleti politika által kezdeményezett párbeszédnek tudható be, hanem egyes személyek tántoríthatatlan magatartásának, amilyen Mindszenty bíborosé is volt, akinek sírjánál Mária-cellben II. János Pál pápa 1983-ban leterdelt, hogy imádkozzék” — olvasható az olasz lap cikkében.

EGY MONDATBAN

● Az osztrák Katolikus Akció javasolta az osztrák püspököknek, hogy az 1995-ben a Bécs és Budapest által közösen rendezendő világhiálításon az egyházak mutassák be a vallás, különösképpen a keresztyénység szerepét az emberiség jövőjének kialakításában.

● Stockholmában „ökumenikus könyv” jelent meg II. János Pál pápáról **Lars Rooth svéd jezsuita és Per Lönning norvég evangélikus püspök** tollából.

ERTÉKES AJÁNDÉK!

Padányi Viktor:
Történelmi tanulmányok 12.— \$
Májusi fagy 10.— \$
A nagy tragédia I-II.
színtézis 22.— \$
dr. Szilvay Gyula: A magyar és testvérnépek őstörténete 12.50 \$
Ferdinandy Mihály: Ellenszegülők (Apám és 3 nemzedéke) 14.— \$
Fábián József: Budapest a Duna gyöngye 9.— \$
Baráthosy—Balogh Benedek:
Sumérok-Szittyák—Ósturanok 8.— \$
Fűry Lajos: A bécsi színjáték történelmi regény trilogia 22.— \$
Szitnyai Zoltán: Még ég a láng — korrajz 12.— \$
Nyíró József: Néma küzdelem 16.— \$
Megrendelhetők: Dr. Fabó László
22. Hancock Str., San Francisco,
CA 94114, USA.

Az emigrációs magyar irodalom figyelemreméltó újdonsága: verses dráma

István és Koppány küzdelméről:

I S T E F Á N

Megrendelhető 12.— \$ és portó előzetes beküldésével a szerző címén: Paul H. Madarász, 457 Via del Rey, Monterey, CA 93940, USA.

Balatonfüredi, kétszintes különálló üdülő, két ágyval, kerttel kiadó.

Házállat tartható. Főszezonban napi 100.— DM. Elő- és utószezonban napi 70.— DM. Érdeklődni lehet: Telefon: 0036 96 12 916, vagy Basel: Telefon (61) 46 30 63.

A „TÉBOLY” francia nyelven!
Töttösy Ernő: Téboly című könyve az angol és német kiadás után megjelent francia nyelven is:

„L'EMPIRE DES FOUS” címen a párizsi L'Harmattan kiadó jelentette meg. A francia változatot hosszan ismertette a belga televízió.

Korlátozott számban a szerzőnél 35.— + 5.— DM portó = 40.— DM csekk, vagy készpénz ellenében (szerzői leszállított árban), magyar, német, angol nyelven is kapható. Töttösy Ernő, 3, av, Lambeau, B-1200 Bruxelles.

Mielőtt valahol pénzt befektetne,

investáljon először egy objektív, szakértői és diszkrét tanácsadásba!!!
* Hogyan tudnám céltudatosan a vagyonomat felépíteni?
* Nehezen megdolgozott pénzéért 15%-os évi kamat (10.000 DM-től Quellensteuerfrei!)
* Szeretne aranyat legalísiman 30 %-kal olcsóbban vásárolni?
* Házépítés? De hogyan?
Irodánk segít problémáinak megoldásában! Hívjon fel bennünket!

KONRÁD, ☎ (052 41) 5 90 31
10.00—12.00 és 14.00—16.00 óra között.

Mindenféle lakatos- és forgácsolási munkát, helyszíni szerelést elvállalnak magyar szakemberek. Jelige: „Megbízható, pontos”.

Fényképes magyar levelezési társaság keres korhatár nélküli tagokat házasság, társasutazás céljából. Kérem írjon az alábbi címre és kérjen részletes felvilágosítást. Dobor Etelka, Frejs väg 10, S-145 71 Norsborg.

Pestlőrincen 2 szoba összkomfortos családi ház kerttel eladó. Érdeklődni: „Gyümölcsös kert” jelígre a szerkesztőségbe.

Szeretetre, megértésre vágyó férfi, 155 cm magas, 41 éves. Svájcban élő, leszállított, keresi élete párját 30 évtől 40-ig, kis hiba nem akadály. „Hűség” jelígre a kiadóba.

Párizsban élő értelmiségi életvitelű, Budapestre gyakran jár, 40-es, csinos, független, temperamentumos asszony hivatását szerető, nyílt, jóhumorú, gazdag és tartalmas életre vágyó férfi bemutatkozó levelet várja: „Gyengédség” jelígre.

Budapesti, budai, központi fekvésű örök-lakás (46m²) eladó 45.000 DM-ért. Érdeklődés reggel, Konrád (052 41) 1 59 99.

Ha bármely német napilapot, illetve képeslapot szeretne előfizetni, Billmayer Annuskánál 10—20 DM árkedvezményt kap. (089) 35 21 16.

Figyelem! Olesó balatoni nyaralás! Balatonszemesen, közvetlenül a vízparton régi villa 10 fkvőhellyel májustól—szeptemberig kiadó. Nyitott veranda, konyha, tussoló meleg vízzel, WC, telefon. Minden szolgáltatás közvetlen közelben! Cím: Bernus Andrásné, H-1051 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 20. ☎ 318 230.

Keszthely nagyon szép helyén, modern, új házban 5 személy részére, nyaralásra alkalmas, szép lakás kiadó, fürdőszobával, főzési lehetőséggel. Cím: Galantai-Fekete, Esze Tamás utca 22, H-8360 Keszthely.

EUROPARTNER házasságközvetítő iroda! Kérjen díjmentes levéltájékoztatót! ☎ München: (089) 83 69 63. New Jersey (USA): ☎ (201) 857 2697. Spanyolország ☎ (9) 68 56 35 05. Levélben: „Europartner” jelígre írjon! Válaszgarancia!

MAGYAR HENTESÁRU!

Jóminőségű áruinkat mindenhol ismerik!

REDELJEN ÖN IS! HAZAI ÍZEK!

Friss töpörtyű	1 kg	16.—
Friss kolbász	1 kg	15.—
Füstölt kolbász	1 kg	18.—
Szárított kolbász	1 kg	20.—
— Ha elégedett, mondja el barátainak! —		
Orig. Pick-szalámi	1 kg	32.—
Orig. »Szegedi« paprikás szalámi		32.—
Finom »Debreceni«	1 kg	13.—
Paprikás »Pusztai« szalámi	1 kg	18.—
Krakau paprikával v. nélkül	1 kg	12.—
Fokhagymás sonkaszalámi	1 kg	18.—
Sonkaszalámi Pol. Art. 90% sovány		22.—
Füstölt disznósajt paprikával	1 kg	12.—
— Üzemünkben szeretettel várjuk! —		

Próbavásárlásnál 10% árengedmény!

Szállítunkf utánvétellel vagy számlára.

VIKTOR PÁL hentes - mester

7063 Welzheim, Lerchenstr. 29

Telefon (éjjel - nappal): (0 71 82) 67 36

„TÉTÉNY“ Ungarische Spezialitäten

— Inh.: O. Bayer —

Kreitmayrstr. 26 - 8000 München 2

Telefon: (0 89) 1 29 63 93 és 4 30 44 98

NYITVATARTÁSI IDŐ:

csütörtökön és pénteken 8.30—18.00 óráig,

szombaton 9.00—13.00 óráig.

Somlói juhfark		8.90
Balaton olaszrizling	1 liter	5.70
Balaton kékfrankos	1 liter	5.70
Debrői hárslevelű		6.80
Badacsonyi kékenyeli		7.20
Badacsonyi szürkebarát		7.30
Soproni kékfrankos		6.80
Villányi burgundi		7.30
Csopaki rizling		6.80
Zöldszilváni		7.30
Tokaji aszú 4 puttonos		14.50
Tokaji aszú 3 puttonos		12.50
Tokaji szamorodni		10.50
Vilmos körtepálinka		24.50
Keckemeti barackpálinka		27.—
Cseresznye pálinka		24.50
Kosher szilvapálinka		32.—
Beverage Bitters (Unicum)	0.5 liter	16.—
Pick szalámi	1 kg	27.—
Csabai	1 kg	25.—
Gyulai	1 kg	23.—
Házi kolbász	1 kg	19.—
Disznósajt	1 kg	12.50
Véres májas hurka	1 kg	12.50
Tarhonya, kockatészta	1 kg	3.80
Paprika káposztával	0.7 liter	4.90
Paprika káposztával	2 liter	10.50

MAGYAR BOROK, PÁLINKÁK**NAGY VÁLASZTEKBN.**

oleső áron raktárról. Kérje árlistánkat.

JOSEF UDVARHELYI ☎ (0911) 37 79 21

Virchowstr. 45. D-8500 Nürnberg 10

„INSTITUT MADELEINE“

Ön talán nem magányos, de ismerősei között bizonyára akad, aki az. Kérjük, adja át címünket bizalommal! Társkeresés, házasság — teljes diszkrécióval! — Kérje díjtalan tájékoztatónkat Wegenerstr. 6, D-8000 München 45. Telefon: (0 89) 3 11 66 22

RUPP LÁSZLÓ hites törvényszéki fordító,

vállal fordításokat magyarról németre és

németről magyarra. 8000 München 1, Post-

fach 162. Telefon: (0 89) 53 02 35.

Elkészült

a MINDSZENTY JÓZSEF herceg-prímás életművét bemutató dokumentációs film- Két videokazettán, 6 órás időtartammal, PAL rendszerben, 140.— DM + portó. NTSC rendszerben (3 kazettán) 170.— DM + portó. Megrendelhető az összeg előzetes beküldésével: Erdey Sándor, Implerstr. 10. D-8000 München 70.

ART**DÉMÉNAGEMENTS S. A.****Szállítási vállalat.**

Szállítunk belföldre és külföldre, tengerentúrra - légiszállítással is - költözködés, bútorraktározás, külföldi szállítmányoknál a vám elintézésé.

Magyarországra is szállítunk!

Az összes keleti és nyugati államokba

oda - vissza szállítunk.

Magyarországi képviselőnk:

Trans COOP, Honvéd utca 28,

7400 Kaposvár. ☎ 0036 (82) 13 - 877.

Magyaroknak kedvezmény!

ART Déménagement S. A.

2 rte du Grand Lancy

CH - 1211 Genève 26

Telefon: 0 22 / 43 36 32 (magyarul is.)

Privát cím: Keresztes László

58 rte de Vervier

CH - 1227 Carouge, GE

Telefon 0 22 / 42 98 36 este 7 óra után.

Dr. Gosztonyi Péter**FÜLTÁMADOTT A TENGHER... 1956**

A Magyar Október részletes története

előre fizetve: 38.— DM, illetve 20 dollár

A könyv megrendelhető: **Dr. Herp**

D-8000 München 40, Tengstrasse 35

DIÓSZEGHY TIBOR, hites tolmács és fordító, magyar-német és német-magyar, Németországban tanácsadás, állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, valamint peres ügyekben segít. Daimlerstr. 249, D-4040 Neuss. Telefon: (021 01) 54 13 17.

Több mint**100 MAGYAR FILM-VIDEÓBÓL**

válogathat!

ADAMFI-VIDEO pf. 29-51 AACHEN 0241/73355

LAKÁS MAGYARORSZÁGON!

Hazatelepülőknek, nyugdíjasoknak,

üzletembereknek.

Vezérképviselő Európára és Afrikára

(kivéve NSZK):

INTERCOMP, Postfach 430,

CH-1211 Genève 1, ☎ (22) 32 39 37

Fejős Ottó: MEGKÖVESEDEK (1984)és **ÁTTETSZŐ FÉNY (1986)** című verses

kötetei kaphatók az Életünk kiadóhiva-

talában, kötetenként 21.— DM árbán.

BÉLYEGGYŰJTŐK!

Mindenn magyar bélyeget

hiányjegyzék alapján szállítunk!

— Kérje ajánlatunkat! —

Specialitások: Levelek - Ritkaságok.

- Zeppelinrepülések. - Tényomatok.

- Különlegességek állandó vétele és

eladása.

Kérje díjtalan készletjegyzékünket.

TALAS & PARTNER AG

Rosenbergstr. 70, CH-9001 St. Gallen

Kiadóhivatalunknál kapható könyvek

Mindszenty József: Hirdettem az Igét

(1944—1975). — 300 oldal, vászon-

kötésben \$ 10.— DM 20.—

Mindszenty Okmánytár: Mindszenty

tanítása. 313 o. \$ 8.— DM 15.—

Mindszenty Okmánytár: Mindszenty

áldozata. 320 o, \$ 8.— DM 15.—

Mindszenty József: Esztergom a

Primások városa. 135 oldal.

\$ 8.— DM 15.—

Vecsey József: Emlékezés Mindszenty

bíboros édesanyjára. 255 oldal.

\$ 8.— DM 15.—

Mindszenty Dokumentation: Ungarns

Kirche im Kampf (II). 335 oldal.

\$ 8.— DM 15.—

Der Prozeß. Mindszenty Dokumente.

(Dr. Vecsey.) 400 oldal.

\$ 8.— DM 15.—

Közi Horváth József: Mindszenty bí-

boros, zsebkönyv. \$ 4.— DM 6.—

Az irodalom világa. Irodalomelméleti

alapterv, 100-nál több versillusz-

trációval, kb. 300 oldal, vászon kö-

tésben \$ 10.— DM 20.—

— Szállítással + portóköltség.

Megrendelhető:az **ÉLETÜNK** kiadóhivatalánál

Oberföhringer Str. 40

D-8000 München 81 W. Germany

H A Z A I H E N T E S Á R U

1 kg Kolbász, füstölt, száraz 18.—

1 kg Kolbász, frissen füstölt 16.—

1 kg Véreshurka rizsával 12.—

1 kg Májasurka rizsával 12.—

1 kg Disznósajt 14.80

1 kg Tokaszalonna 10.80

1 kg Húsos vastagszalonna 14.—

1 kg Tepertő 16.—

1 kg Füstölt borda 12.—

1 kg Füstölt sonka 24.—

A szállítás utánvétele.

5 kilón felüli rendelésnél portómentes.

Külföldre nem szállítunk!

MICHAEL TAUBEL, Metzgermeister

Peter Rosegger Str. 3 6710 Frankenthal/Pf.

Telefon: (062 33) 6 26 93

M. SZERDAY - Metropolitan Buchhandlung**KÖNYV ÉS HANGLEMEZ**

Harsányi: Magyar Rapszódia 69.—

Géraldi Paul: Te meg én 29.—

Tolkien: A gyűrűk ura, 1—3. köt. 48.—

Móricz: Schatten der Sonne, Der große

Fürst, Zaubergarten, 1—3. köt. 54.—

Proust: Az eltűnt idő nyomában 1—3. k.

Svann, Bimbózó lányok árnyékában.

Quermantesék 85.—

Remarque: Ejszaka Lizabonban 22.—

Tardi L.: Régi feljegyzések Magyar-

országról 12.—

Paszternák: Zsivágo Doktor 42.—

Magyar elbeszélők a 19. sz.-ban 1., 2. 38.—

" " " a 20. sz.-ban, 1., 2., 3. k. 48.—

M. Mitchell: Elfújta a szél, 1., 2. köt. 80.—

Németh László válogatott művei, 1-3. 73.—

Sienkiewicz: Quo vadis 34.—

és még sok ezer könyv és hanglemmez

kapható! * Kérje katalógusunkat!

M. SZERDAY - Metropolitan Buchhandlung

Teichweg 16, CH-4142 Münchenstein-Schw.

☎ 061/46 59 02. Külföldről: 0041/61 46 59 02

Idősek penziója Budapesten (XI. ker.)

ápolás, gondozás, teljes ellátás, akár vég-

legesen is. Kérjen tájékoztatást — válasz-

garantálva! „Penzió“ jelígre.

É L E T Ü N K

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

Oberföhringer Str. 40.

D-8000 München 81

Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38

Felelős Kiadó:

a Magyar Katolikus Főlelkésziség

Főszerkesztő: P. Szőke János.

Felelős szerkesztő:

Fejős Ottó.

Redaktion und Herausgeber:

die Ungarische Oberseelsorge.

Oberföhringer Str. 40

8000 München 81

Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38

Chefredakteur: P. János Szőke.

Verantw. Redakteur:

Ottó Fejős.

Abonnement: DM 20.— pro Jahr und

nach Übersee mit Luftpost DM 30.—

ELŐFIZETÉS:

Az Életünköt a helyi magyar lelké-

szek terjesztik, ők küldik szét és nál-

uk is kell előfizetni!

Tengerentúrra, vagy ahol nincs ma-

gyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi

az újságot.

Előfizetési ár egy évre DM 20.—

vagy ennek megfelelő valuta.

Tengerentúrra légipostával DM 30.—

Lapzárta minden hónap 15-én

Hirdetéseket csak 15-ig fogadunk el.

Postgiroamt München:

Konto-Nr. 606 50-803 - BLZ 700 100 80

Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto

Bankkonto: Bayer. Vereinsbank,

Konto-Nr. 145 857 - BLZ 700 202 70

Kath. Ung. Seelsorge „Életünk“.

Erscheint 11mal im Jahr.

Druck: Danubia Druckerei GmbH.

Ferchenbachstr. 88 - 8000 München 50

Beilagenhinweis: zu dieser Auflage liegt

zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei. —

A kiadványhoz körlevelet mellékelünk.

ELŐFIZETŐINK ÉS HIRDETŐINK**FIGYELMÉBE!**

Befizetéseket, átutalásokat nem bankkon-

tonkra, hanem postacsekkontókra kérünk:

Kath. Ungarn-Seelsorge München. — Son-

derkonto, Postgiroamt München, Konto-

Nr. 606 50 - 803.

HIRDESSZEN AZ ÉLETÜNKBEN!

Hirdetési díjak 1986. november 1-től:

Apró-, házassági-, általános hirdetés ára

soronként (kb. 40 betű) DM 5.—

Jelleg portóval DM 5.—

Külön kivágásokat esetenként árazunk.

Üzleti hirdetések soronként DM 8.—

Nagybetűs (kétsoros) sor DM 16.—

Keretben megkezdett 5 cm-enként

DM 10.—

Kéthasábos hirdetés az összeg kétszerese.

Egymásután háromszori hirdetés esetén

10% kedvezmény.

Egymásután hatszori hirdetés esetén

20% kedvezmény.

Egy évi hirdetés esetén 25% kedvezmény.

A névvel megjelölt cikkek nem minden

esetben felelnek meg a szerkesztőség vé-

leményének. — Kéziratokat nem örzünk

meg és nem küldünk vissza.

Hivatalos órák a hirdetésekkel kapcsolat-

ban: hétfőtől — péntekig, 10.00—15.00 óra

között. Kérjük kedves olvasóinkat, hogy

csak ez időben érdeklődjenek telefonon.

● NEMZETŐR KÖNYVEK ●

Gloria victis 1956—86, DM

3. kiadás, 156 oldal 20.—

Független Fórum — Szamizdat

antológia, 336 oldal 35.—

Szolzenyicin: Gulag szigetecsoport II

580 oldal 25.—

Makra Zoltán: Honvédelmi miniszterek

szolgálatában 24.—

Teilhard de Chardin: Tudomány és

Krisztus, 294 o., fele áron, portóval 12.—

— Az emberi energia, 250 oldal

fe